

Protector

PENSIOENFONDS MEDEWERKERS EXXONMOBIL NEDERLAND

Stichting Pensioenfonds "Protector" in liquidatie

Jaarverslag 2017

(periode 1 januari 2017 - 30 november 2017)

Stichting Pensioenfonds "Protector" in liquidatie
Postbus 90170
5000 LM Tilburg
Telefoon: (013) 462 2356

Inhoud

Bestuursverslag

A	Voorwoord	7
B	Verslag van het Bestuur	9
	Kerncijfers	9
	Karakteristieken van het fonds	11
	Verslag	15
	Beleggingsparagraaf	20
	Financiële paragraaf	25
	Risicoparagraaf	27
B.1	Verslag van het intern toezicht	30
B.2	Verslag van het verantwoordingsorgaan	33

Jaarrekening

1	Balans per 30 november 2017 en 31 december 2016	36
2	Staat van baten en lasten over de periode 1 januari 2017 tot en met 30 november 2017	37
3	Kasstroomoverzicht over de periode 1 januari 2017 tot en met 30 november 2017	38
4	Toelichting behorende bij de jaarrekening	39
5	Toelichting op de balans per 30 november 2017 en 31 december 2016	46
6	Toelichting op de staat van baten en lasten	61

Overige gegevens

1	Actuariële verklaring	72
2	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	73

Bijlagen

1	Verloopstaat deelnemers	80
---	-------------------------	----

Protector

PENSIOENFONDS MEDEWERKERS EXXONMOBIL NEDERLAND

Bestuursverslag

A Voorwoord

Na 108 jaar is er een formeel einde gekomen aan Stichting Pensioenfonds "Protector". Op 1 september 2017 zijn alle pensioenverplichtingen en bezittingen overgedragen aan het Nederlands luik van het ExxonMobil OFP dat gevestigd is in België. Ook het afgelopen jaar heeft voor het Bestuur voor een groot deel in het licht gestaan van het uiteindelijke besluit tot liquidatie van Stichting Pensioenfonds "Protector" en de collectieve waardeoverdracht naar het ExxonMobil OFP. Dit verslag beslaat de periode 1 januari 2017 tot en met 30 november 2017.

Eind 2015 hadden de Toegetreden Ondernemingen (TO) hun studie afgerond naar het onderbrengen van de Nederlandse pensioenen in het ExxonMobil OFP (Organisme voor de Financiering van Pensioenen) dat gevestigd is in België. Leden uit de OR, het Bestuur en het VO evenals gepensioneerden met specifieke kennis van het pensioenfonds hebben geparticipeerd in de Klankbordgroep die de voorstellen van het projectteam steeds van kritisch en opbouwend commentaar heeft voorzien. Op 7 december 2015 hebben de TO vervolgens aan de OR instemming gevraagd om de toekomstige pensioenopbouw voor de Nederlandse werknemers plaats te laten vinden in het ExxonMobil OFP, in een (administratief én juridisch) separate sectie, het zogeheten "Nederlands luik". Tegelijkertijd is aan "Protector" gevraagd te onderzoeken of een liquidatie van het fonds gevolgd door een collectieve waardeoverdracht naar dit ExxonMobil OFP van de in het fonds ondergebrachte pensioenaanspraken en -rechten in het belang is van de deelnemers bij "Protector". Het Bestuur heeft in 2016 een uitgebreide studie gedaan naar het cross-border fonds en andere alternatieven die er zijn voor (het onderbrengen van) de opgebouwde pensioenen. Uit deze studie heeft het Bestuur de conclusie getrokken dat een collectieve waardeoverdracht van de opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten, gevolgd door liquidatie van "Protector" in het beste belang is van alle deelnemers. In april 2016 heeft het Bestuur hier een voorlopig besluit over genomen, nadat in april 2016 de OR reeds instemming had verleend ten aanzien van het opbouwen van nieuwe aanspraken in het ExxonMobil OFP. In juni 2016 heeft het Verantwoordingsorgaan positief advies

gegeven op het voorgenomen besluit van het Bestuur. De Visitatiecommissie is zowel in 2016 als in 2017 betrokken geweest bij het proces van liquidatie en collectieve waardeoverdracht. Eén van de belangrijkste obstakels was de belastingwetgeving in België die nog niet aangepast was op cross-border fondsen. Met het voorbehoud dat dit issue opgelost moest zijn alvorens een collectieve waardeoverdracht geëffectueerd kon worden, is het verzoek tot collectieve waardeoverdracht ingediend bij DNB. DNB heeft dit besluit vervolgens getoetst vanuit het belang van de deelnemers en heeft eind december 2016 aangegeven geen bezwaar te hebben tegen de collectieve waardeoverdracht naar het ExxonMobil OFP.

Op eerste Kerstdag 2016 is de belastingwetgeving in België aangepast, echter de bijbehorende administratieve maatregelen waren nog niet bekend. Dit heeft ertoe geleid dat zowel TO als Bestuur besloten hadden de overgang naar België nog niet te effectueren per 1 januari 2017. Gedurende de eerste helft van 2017 is er overleg gevoerd met de Belgische overheid om tot sluitende en werkbare afspraken te komen om een correcte belastingheffing te doen zonder dat elke deelnemer individueel actie moet ondernemen. Begin juli is hierover een ruling bekrachtigd waarna de TO en het Bestuur gezamenlijk tot de conclusie gekomen zijn dat aan de opschortende voorwaarden voor de collectieve waardeoverdracht was voldaan en gezamenlijk besloten is de Uitvoeringsovereenkomst per 1 september 2017 te beëindigen. Het Bestuur is vanaf dat moment in functie van Vereffenaars getreden.

Financiële situatie

Het fonds had op 31 augustus 2017 zowel een actuele dekkingsgraad als een beleidsdekkingsgraad van 127,6%. Dit is hoger dan de voor het fonds wettelijk vereiste dekkingsgraad van 121,8%.

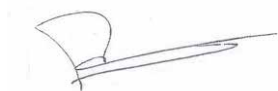
Het totaal rendement (opbrengst beleggingen inclusief waarde mutaties ten opzichte van de gemiddelde marktwaarden) bedroeg in 2017 tot overdrachtsdatum -0,1%.

Samenstelling Bestuur

In verband met het cross-border project en de daarvoor beoogde datum van 1 januari 2017 was met de statutenwijziging van 1 september 2015 bepaald dat de op dat moment zittende bestuursleden zitting zouden hebben tot en met 31 mei 2017. Na overdracht van de pensioenverplichtingen van "Protector" naar het ExxonMobil OFP is er binnen het OFP een Pensioenraad actief die de belangen behartigt van de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden van de Nederlandse pensioenregelingen. In het najaar van 2016 zijn voor die Pensioenraad verkiezingen gehouden voor de leden die zitting hebben namens de deelnemers en pensioengerechtigden. Deze verkozen leden zijn tevens, na het verkrijgen van een 'geen bezwaar' van DNB vanaf 1 juni 2017 tot het Bestuur (van "Protector") toegetreten. Na het liquidatiebesluit zijn op 14 juli 2017 de bestuursleden de Vereffenaars geworden van Stichting Pensioenfonds "Protector" (in liquidatie).

Gedurende de verslagperiode speelden er nog diverse andere ontwikkelingen. Meer informatie daarover vindt u in dit verslag.

Tot slot wil ik namens de Vereffenaars iedereen bedanken die zich in 2017 heeft ingezet voor het pensioenfonds. De Vereffenaars hebben er het volle vertrouwen in dat de lange historie van "Protector" een goed vervolg zal krijgen in het ExxonMobil OFP.

A.J. van der Linden, voorzitter
25 april 2018

B Verslag van het Bestuur

Kerncijfers

Deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden

	30-11-2017		2016		2015		2014		2013	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Deelnemers	-	-	1.505	30,1	1.494	30,1	1.471	29,7	1.437	29,1
Gewezen deelnemers	-	-	1.114	22,3	1.130	22,8	1.153	23,2	1.177	23,8
Pensioengerechtigden	-	-	2.380	47,6	2.333	47,1	2.333	47,1	2.329	47,1
	-	-	4.999	100,0	4.957	100,0	4.957	100,0	4.943	100,0

Per 1 september 2017 zijn de aanspraken en rechten van de deelnemers overgedragen aan het ExxonMobil OFP (EM OFP).

Premiebijdragen, saldo overdrachten van rechten, pensioenuitkeringen en pensioenuitvoerings- en administratiekosten

	01-01-2017				
(Bedragen x € 1.000)	t/m 30-11-2017	2016	2015	2014	2013
Bijdragen werkgevers	16.300	-79.681	55.891	-79.986	-137.259
Bijdragen werknemers	-	-	-	1.538	1.491
	16.300	-79.681	55.891	-78.448	-135.768
Saldo overdrachten van rechten voor risico pensioenfonds	-2.581.164	916	2.993	1.734	494
Pensioenuitkeringen	38.532	56.356	54.717	53.871	51.954
Pensioenuitvoeringskosten	1.151	1.759	1.788	1.898	1.827

De pensioenuitkeringen in 2017 hebben betrekking op de periode januari tot en met augustus.

Technische voorzieningen, stichtingskapitaal en reserves en vermogen

(Bedragen x € 1.000, dekkingsgraad in %)	30-11-2017	31-12-2016	31-12-2015	31-12-2014	31-12-2013
Technische voorzieningen	-	2.085.702	1.960.477	1.874.830	1.571.062
Stichtingskapitaal en reserves	-	521.426	490.119	468.707	392.765
Beleggingen - voor risico fonds	-	2.802.517	2.488.374	2.426.465	2.117.735
Overige activa	265	660	412	1.064	1.028
Saldo overige vorderingen en schulden	-265	-196.049	-38.190	-83.992	-154.936
Totaal vermogen	-	2.607.128	2.450.596	2.343.537	1.963.827
Actuele dekkingsgraad	-	125,0	125,0	125,0	125,0
Beleidsdekkingsgraad	-	126,1	126,4	131,6	-
Vereiste dekkingsgraad FTK	-	121,8	121,3	115,1	119,8

Verdeling beleggingsportefeuille voor risico fonds

	30-11-2017		31-12-2016		31-12-2015		31-12-2014		31-12-2013	
	x € 1.000	%	x € 1.000	%	x € 1.000	%	x € 1.000	%	x € 1.000	%
Vastgoed beleggingen	-	-	94	-	465	-	35.534	1,5	50.480	2,4
Aandelen	-	-	1.144.781	40,8	986.859	39,7	916.794	37,7	1.019.560	48,1
Vastrentende waarden	-	-	1.657.642	59,2	1.501.050	60,3	1.474.137	60,8	1.047.695	49,5
	-	-	2.802.517	100,0	2.488.374	100,0	2.426.465	100,0	2.117.735	100,0

Beleggingsopbrengsten en kosten vermogensbeheer risico fonds

	01-01-2017				
(Bedragen x € 1.000)	t/m 30-11-2017	2016	2015	2014	2013
Directe beleggingsopbrengsten	744	416	2.215	4.020	3.341
Indirecte beleggingsopbrengsten	-2.345	294.536	104.057	509.727	157.807
Kosten vermogensbeheer	-937	-1.499	-1.537	-1.528	-1.704
	-2.538	293.453	104.735	512.219	159.444

Beleggingsrendement voor risico fonds

	01-01-2017				
(In procenten)	t/m 30-11-2017	2016	2015	2014	2013
Totaal rendement	-0,1	11,7	4,2	25,6	7,7
Benchmark rendement	-0,1	11,5	4,0	24,9	8,5

Toeslagen

(In procenten)	2017	2016	2015	2014
Op middelloonaanspraken	0,07	0,60	0,88	-
Op uitgekeerde pensioenen en pensioenaanspraken gewezen deelnemers	0,00	0,35	0,51	0,97
Op het premievrije pensioen OTS	-	-	-	2,00
Op het premievrije pensioen MPT	-	-	-	1,50
Op de premievrijgestelde opbouw arbeidsongeschikten	0,07	0,60	0,88	1,08

Karakteristieken van het fonds

Profiel

De eerste voorloper van Stichting Pensioenfonds "Protector" (hierna te noemen "het fonds"), statutair gevestigd te Breda, is opgericht op 1 januari 1910. De laatste statutenwijziging was op 1 juni 2017. De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41151199.

Het fonds is een ondernemingspensioenfonds en was aangesloten bij de Pensioenfederatie. Het fonds had als doel: het toekennen van aanspraken op, c.q. het uitkeren van pensioenen aan deelnemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden en hun partners, respectievelijk gewezen partners en hun kinderen, overeenkomstig het bepaalde in Statuten en Reglementen voor de volgende ondernemingen:

- Esso Nederland B.V., statutair gevestigd te Breda;
- ExxonMobil Chemical Holland B.V., statutair gevestigd te Rotterdam;
- ExxonMobil Financial Services B.V., statutair gevestigd te Breda

(Hierna te noemen de Toegetreden Ondernemingen "TO").

Organisatie van het fonds

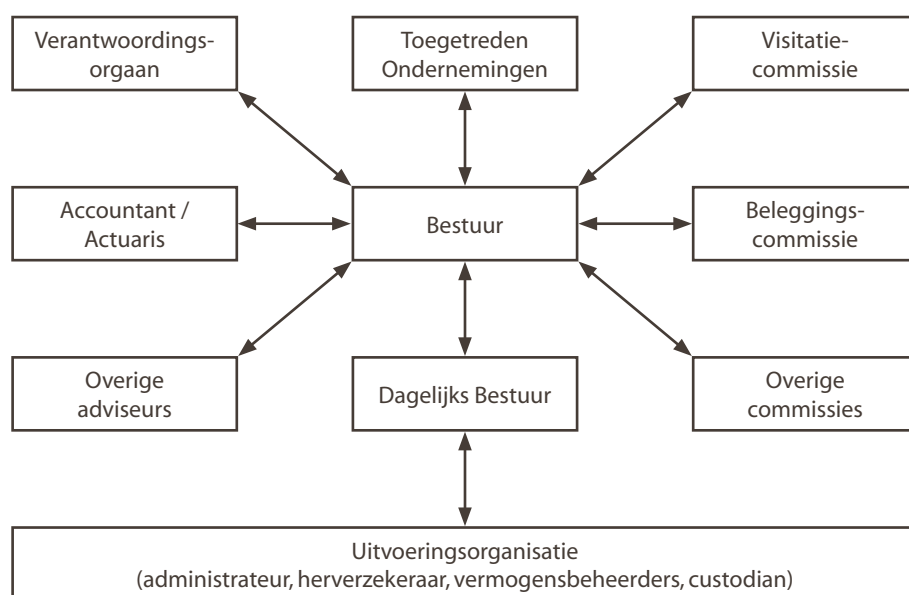
Verdeling van taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden

In het vervolg van dit hoofdstuk beschrijven wij de organisatie van het fonds zoals die gold toen het Bestuur besloot tot collectieve waardeoverdracht van de verplichtingen en liquidatie van het fonds op 14 juli 2017.

Bestuur

Het Bestuur was verantwoordelijk voor het beheer van het fonds en het uitvoeren van de door de werkgever toegezegde pensioenregelingen, waaronder het doen van pensioenuitkeringen aan gepensioneerden en recht-hebbende nabestaanden. Onderdeel van deze verantwoordelijkheid was het inrichten en uitvoeren van interne controlemaatregelen gericht op de juiste en volledige registratie van de gegevens van het fonds.

Het Bestuur van de Stichting bestond uit acht leden. Sinds het definitief besluit tot collectieve waardeoverdracht en liquidatie van het fonds op 14 juli 2017 treden zij op als Vereffenaars van het fonds. Vier van de bestuursleden waren door de TO aangedragen, twee waren gekozen uit en door de deelnemers en twee waren gekozen uit en door de kring van pensioengerechtigden.

Op 14 juli 2017 was de samenstelling van het Bestuur als volgt:

<i>Naam</i>	<i>Gekozen / benoemd door</i>	<i>Rol</i>
A.J. van der Linden	Toegetreden Ondernemingen	Voorzitter, Dagelijks Bestuur
P. Huisman	Toegetreden Ondernemingen	
J.J.M. Muffels	Toegetreden Ondernemingen	
G.M.W. Shultz-Sibbel	Toegetreden Ondernemingen	Dagelijks Bestuur
P.J.C. Mertens	Deelnemers	Vice-voorzitter, Dagelijks Bestuur
A.J.M. Ahsmann	Deelnemers	
P.C. de Jonge	Pensioengerechtigden	
P. Weijel	Pensioengerechtigden	Dagelijks Bestuur

In november 2016 hebben er verkiezingen plaatsgevonden voor de gekozen leden namens deelnemers en pensioengerechtigden. Hierbij is namens de deelnemers P.J.C. Mertens herkozen en A.J.M. Ahsmann gekozen. Namens de gepensioneerden is P. Weijel herkozen en P.G. de Jonge gekozen. De nieuw gekozen leden zijn vanaf 1 januari 2017 toegevoerd geweest en op 1 juni 2017 in functie getreden. Het nieuw gekozen lid namens de deelnemers kwam in de plaats van de heer M. den Hertog, die terugtrad na gedurende 13 jaar bestuurslid te zijn geweest. Het nieuw gekozen lid namens de gepensioneerden vulde de vacature die in het Bestuur bestond sinds het overlijden van de heer Meulblok, eind 2016.

Dagelijks Bestuur

Het Bestuur had een Dagelijks Bestuur (DB) aangewezen dat verantwoordelijk was voor:

- Uitvoeren van bestuursbesluiten binnen het raamwerk van de genomen besluiten en zover niet door de administrateur of actuaris uitgevoerd.
- Beoordelen van brieven opgesteld door actuaris of administrateur, zover niet behorend tot de reguliere correspondentie van de administrateur. Eventueel ondertekenen van deze brieven.
- Voorbereiden van agenda en stukken voor bestuursbesluiten, uitwerken stukken voor nadere besluitvorming in het Bestuur voor zover niet uitgevoerd door administrateur, actuaris, Beleggingscommissie of anderen.

- Besluiten in dringende zaken die geen uitstel dulden tot de volgende bestuursvergadering.
- Beslissingen over uitvoeringsvragen inzake individuele gevallen.
- Directe uitvoering van vragen / enquêtes / zaken die geen wezenlijke wijziging van het beleid van het pensioenfondsbestuur inhouden.
- Coördinatie van contacten met administrateur, actuarissen, De Nederlandsche Bank (DNB), Autoriteit Financiële Markten (AFM), (onafhankelijke) accountant, Pensioenfederatie, Toegetreden Ondernemingen, Verantwoordingsorgaan, Belastingdienst en andere relevante partijen.

De samenstelling van het Dagelijks Bestuur bestond uit maximaal twee gekozen en twee door de TO voorgedragen bestuursleden, waaronder de voorzitter en de vicevoorzitter van het Bestuur. Het Dagelijks Bestuur rapporteerde iedere bestuursvergadering aan het voltallige Bestuur over verrichte activiteiten en eventuele uitvoeringsbesluiten die sinds de vorige bestuursvergadering waren genomen.

Beleggingscommissie

Er was een Beleggingscommissie die het Bestuur adviseerde ten aanzien van de beleggingen. De Beleggingscommissie ontwikkelde voorstellen voor gewenste beleggingsstructuur voor het fonds en de selectie van de vermogensbeheerders. De Beleggingscommissie bestond uit ten minste drie leden en de leden werden benoemd door het Bestuur. De

benoeming was voor onbepaalde tijd. De commissie werd ondersteund door een secretaris, voorgedragen door de TO en benoemd door het Bestuur.

Secretaris van de Beleggingscommissie

De Secretaris van de Beleggingscommissie droeg zorg voor implementatie en bewaking van het beleggingsbeleid, binnen het door het Bestuur aangegeven kader.

De Secretaris van de Beleggingscommissie was jegens het Bestuur verantwoordelijk voor:

- De toetsing van de beleggingen tegen de strategische benchmark, gegeven de beleggingsdoelstellingen van het fonds;
- Het voorstellen en controleren van beleggingsmandaten en benchmarks voor te onderscheiden portefeuilles en/of beleggingsfondsen;
- De beoordeling van de wijze waarop de vermogensbeheerders het beleggingsbeleid uitvoeren, in het bijzonder ten aanzien van allocatie en selectie, in het licht van de marktontwikkelingen en de beleggingsbenadering van de betrokken vermogensbeheerders;
- Een adequate rapportage aan de Beleggingscommissie zelf en aan het Bestuur over de ontwikkeling van de dekkingsgraad.

Gedurende het verslagjaar was de samenstelling van de Beleggingscommissie als volgt:

Naam	Rol
M.E. Spieksma	Voorzitter
S. Cools	
M. Kennett	
A.J. van der Linden	
G. Meijers (vanaf 1 april 2017)	
W. van Rossum (tot 1 april 2017)	
P. Weijel	

De commissie werd ondersteund door:

M. Brems	Secretaris
----------	------------

Verantwoordingsorgaan

Het Bestuur legt verantwoording af aan het Verantwoordingsorgaan over beleid, uitvoering beleid en naleving van de Code Pensioenfondsen. Het Verantwoordingsorgaan heeft tot taak een oordeel te geven over het handelen van het Bestuur aan de hand van het jaarverslag, de jaarrekening en andere informatie, waaronder de bevindingen van de Visitatiecommissie, over het door het Bestuur uitgevoerde beleid, alsmede over beleidskeuzes voor de toekomst. Dit oordeel wordt bekend gemaakt en in het jaarverslag opgenomen. Ook heeft het Verantwoordingsorgaan adviesrechten zoals bepaald in de Wet Versterking Bestuur en het reglement Verantwoordingsorgaan.

Op 1 juni 2017 vond een statutenwijziging plaats waarin is bepaald dat de op dat moment zittende gekozen leden, zitting zullen hebben tot 1 juni 2018, tenzij het fonds voor 31 december 2017 in liquidatie zou zijn getreden; in dat laatste geval hebben deze gekozen leden zitting tot het moment waarop de vereffening is voltooid. Er werden in 2016 geen verkiezingen gehouden voor het Verantwoordingsorgaan. Wel is de samenstelling terug gebracht van negen naar zes leden met name in verband met de benoeming van de heer Ahsmann (tot dan Voorzitter van het Verantwoordingsorgaan) in het Bestuur, en het terugtreden van de heren Overmaat en Nowé.

Twee leden waren voor onbepaalde tijd benoemd door en uit de kring van Toegetreden Ondernemingen, twee gekozen leden zaten in het Verantwoordingsorgaan namens de deelnemers en twee gekozen leden namens de pensioengerechtigden. Op het moment van definitief besluit tot collectieve waardeoverdracht en liquidatie op 14 juli 2017 had het Verantwoordingsorgaan de volgende samenstelling:

Naam	Gekozen / benoemd door	Rol
A.C. Moree	Toegetreden Ondernemingen	
M.M.H.W. Speklé	Toegetreden Ondernemingen	
J. Verheij	Deelnemers	Voorzitter
D.J. van der Have	Deelnemers	Secretaris
C.J.T. van Dinther	Pensioengerechtigden	
H.A. Tampoebolon	Pensioengerechtigden	

Visitatiecommissie

Voor het Intern Toezicht was gekozen voor de vorm van een Visitatiecommissie (VC). De VC beoordeelde eens per jaar de beleids- en bestuursprocedures en -processen, de checks and balances, de wijze waarop de uitvoering van de regeling werd bestuurd en aangestuurd en de wijze waarop werd omgegaan met de risico's op de langere termijn voor (de dekkingsgraad van) het fonds. Over 2017 heeft een visitatie plaats gevonden met name gericht op het liquidatie traject en de collectieve waardeoverdracht.

Gedurende het verslagjaar was de samenstelling van de Visitatiecommissie als volgt:

<i>Naam</i>	<i>Organisatie</i>
N. de Jager	VCHolland
J. Lommen	VCHolland
J. Ruben	VCHolland

Externe deskundigen

Naast deze interne organen kende het fonds ook externe deskundigen:

- De certificerend actuaire rapporteerde jaarlijks over de financiële positie van het fonds en gaf een actuariële verklaring af;
- De adviserend actuaire adviseerde het Bestuur gevraagd en ongevraagd over relevante onderwerpen zoals de in de reglementen gebruikte berekenings- en omrekeningsfactoren en voerde ook alle actuariële berekeningen uit;
- De externe onafhankelijke accountant controleerde het jaarverslag en de verslagstaten ten behoeve van de toezichthouder. Hij rapporteerde aan het Bestuur in de vorm van een controleverklaring bij de jaarrekening en een accountantsverslag. Hierin werd melding gemaakt van zijn eventuele opmerkingen en aanbevelingen omtrent de administratieve organisatie en interne controle van het fonds.

Gedurende het verslagjaar waren de actuarissen van het fonds:

<i>Naam</i>	<i>Rol</i>
Mercer (Nederland) B.V.	adviserend
Mercer (Nederland) B.V.	certificerend

Gedurende het verslagjaar was de onafhankelijke accountant van het fonds:

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Compliance officer

P. Beijers	Esso Nederland B.V.
------------	---------------------

Vermogenbeheerders

Gedurende het verslagjaar, tot het moment van collectieve waardeoverdracht op 1 september 2017, waren de vermogensbeheerders van het fonds:

<i>Naam</i>	<i>Mandaat</i>
BlackRock	Aandelen World ex USA
ExxonMobil Investment Management	Aandelen USA
BlackRock	Euro Obligaties
Horsley Bridge	Venture Capital

Custodian

Gedurende het verslagjaar, tot het moment van collectieve waardeoverdracht op 1 september 2017, was Northern Trust de custodian van het fonds.

Administrateur

Achmea Pensioenservices N.V.

(Voorheen: Syntrus Achmea Pensioenbeheer N.V.)

Verslag

Liquidatie en collectieve waardeoverdracht

Aanleiding tot liquidatie

In maart 2015 hebben de TO laten weten dat zij een studie wilden doen naar de mogelijke oprichting van een gezamenlijk pensioenfonds voor Nederland en België.

Aanleiding voor de studie was de vraagstelling:

1. Is "Protector" met zijn huidige financiële opzet en governance structuur nog passend in het veranderend Nederlands pensioenlandschap?
2. Zijn er alternatieven voor het fonds passend bij de financiële garantiestelling van de Nederlandse ExxonMobil ondernemingen?

Uit een eerste inventarisatie was het voornemen een fonds te vestigen in België door uitbreiding van het bestaande ExxonMobil OFP naar een cross-border structuur (de van toepassing zijnde Europese richtlijn noemt dit een "IORP"). De TO hebben de Nederlandse Ondernemingsraad en het Bestuur geïnformeerd over deze studie en hen gevraagd deel te nemen in een klankbordgroep die de verdere invulling en keuzes zou moeten toetsen en van commentaar voorzien. De studie heeft ertoe geleid dat de TO op 7 december 2015 een verzoek gedaan hebben aan de Ondernemingsraad om in te stemmen met het voorgenomen besluit van de TO om de pensioenregeling van de TO onder te brengen bij het ExxonMobil OFP dat gevestigd is in België. Parallel aan deze brief had het fonds een brief ontvangen van de TO met daarin de vraag af te wegen en te besluiten of de liquidatie van "Protector", gevolgd door een collectieve waardeoverdracht (CWO) aan het cross-border pensioenfonds van ExxonMobil in België in het beste belang is van alle belanghebbenden bij "Protector". De beoogde overgangsdatum was 1 januari 2017.

Proces en voorgenomen besluit

Via de zogenaamde klankbordgroep werd vroegtijdig gewerkt aan het onderkennen van relevante beslispunten en werd in samenwerking gezocht naar een voor betrokkenen wenselijke en aanvaardbare oplossing. Hiermee werd vroegtijdig gewerkt aan het creëren van het benodigde

draagvlak, welke in het latere besluitvormingsproces van de afzonderlijke organen -TO, ondernemingsraden, bestuur "Protector" en Verantwoordingsorgaan "Protector"- van belang is gebleken. Door de TO zijn ook op alle locaties één of meerdere bijeenkomsten gehouden waar deelnemers en gepensioneerden geïnformeerd zijn geworden over de wijzigingen en hun vragen konden stellen.

Het Bestuur diende zijn eigen, onafhankelijke, afweging te maken of overgang naar het voorgestelde Cross-border fonds in het beste belang van de belanghebbenden van het fonds zou zijn. Daartoe heeft het Bestuur begin 2016 een inventarisatie van mogelijkheden voor de opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten gemaakt. Hierbij heeft het Bestuur naast de alternatieven ook criteria opgesteld die van belang waren in de te maken keuze. Deze criteria werden voorts van een weging voorzien. Deze exercitie heeft de besluitvorming binnen het fonds ondersteund en bevestigde de eerdere kwalitatieve beoordeling van het Bestuur dat de keuze van het overdragen van de pensioenen van "Protector" naar het ExxonMobil OFP in de beste interesse is van de Nederlandse werknemers en gepensioneerden en de TO. Er was op dat moment echter nog niet voldaan aan een aantal voorwaarden die de TO en "Protector" zichzelf hadden gesteld. Belangrijk punt was het oplossen van het zogenaamde belasting issue dat inhield dat een Belgisch fonds, Belgische voorheffing van belasting zou moeten doen op de pensioenbetalingen waarna vervolgens gepensioneerden individueel jaarlijks een teruggave zouden moeten vragen van de Belgische belastingdienst en vervolgens Nederlandse inkomstenbelasting zouden moeten betalen. Ook toezichthouders dienden hun akkoord te geven: de FSMA zou instemming moeten verlenen voor het verrichten van Cross-border activiteiten door het ExxonMobil OFP. DNB diende vervolgens nog akkoord te gaan met de liquidatie van "Protector" gevolgd door een CWO van de pensioenen per 1 januari 2017 aan het ExxonMobil OFP. Het Bestuur nam in de vergadering van 25 april 2016 het voorgenomen besluit tot liquidatie van "Protector" gevolgd door een CWO van de pensioenen per 1 januari 2017 aan het ExxonMobil OFP indien aan al deze voorwaarden voldaan zou zijn. Na afloop van de vergadering van 25 april 2016 is aan het VO advies

gevraagd. In mei 2016 is er een Algemene Vergadering bijeen geweest waarin breed steun gegeven werd voor het voorgenomen besluit van het Bestuur. Het VO bracht in de overlegvergadering van 27 juni 2016 een positief advies uit en steunde daarbij het Bestuur in de gestelde voorwaarden.

Instemming toezichthouders

Na overleg met de FSMA over het invullen van een aantal voorwaarden die de FSMA stelde voor het verlenen van een vergunning van Cross-border activiteiten door het ExxonMobil OFP, heeft de FSMA op 23 september 2016 haar toestemming gegeven. Op 28 september 2016 werd vervolgens het verzoek tot geen bezwaar voor het voorgenomen besluit tot CWO gevolgd door liquidatie van "Protector" bij DNB ingediend. Omdat het belasting issue nog niet afdoende was opgelost besloten TO en "Protector" de uitvoeringsovereenkomst in stand te laten, met dien verstande dat deze in het vervolg tussentijds per een nader te bepalen datum beëindigd zou mogen worden in plaats van de huidige opzeggingstermijn van drie maanden te hanteren. DNB is erin gekend dat "Protector" het besluit pas definitief zou maken indien het belasting issue afdoende zou zijn opgelost. Op 15 december 2016 deelde DNB aan "Protector" mee 'geen bezwaar' te hebben met de CWO van de pensioenen van "Protector" aan het EM OFP.

Op 17 januari 2017 stemden de Nederlandse fiscale autoriteiten in dat het OFP zou gaan optreden als pensioen-uitvoerder voor de op dat moment door "Protector" uitgevoerde pensioenregeling voor Nederlandse werknemers van de TO.

Vervulling van de overige gestelde voorwaarden

Om het belasting issue hanteerbaar te maken waren er zowel een wetswijziging als daarbij behorende administratieve maatregelen -die werkbaar en doenbaar zijn- noodzakelijk. Hiertoe werd een wetsvoorstel vlak voor het Kerstreces van 2016 door het Belgische Parlement behandeld en deze wetswijziging werd op 25 december 2016 door de Belgische Koning ondertekend. De inhoud van de administratieve maatregelen ter uitvoering van de gewijzigde wetgeving moest echter nog opgesteld worden. Omdat daarmee ten

minste aan één van de twee voorwaarden voor de opzegging van de uitvoeringsovereenkomst niet voor jaareinde zou worden voldaan besloten de TO op 14 december 2016 om de opbouw van de nieuwe pensioenverplichtingen niet van start te laten gaan op 1 januari 2017. Aansluitend daaraan besloot ook het Bestuur dat niet aan de voorwaarden voor definitieve besluitvorming tot collectieve waardeoverdracht gevolgd door liquidatie voldaan was.

In 2017 vond hernieuwd intensief overleg plaats met de Belgische overheid om een voor het OFP werkbaar administratieve invulling te vinden voor de nieuwe fiscale wetgeving. Op 30 mei 2017 heeft het Bestuur in een Algemene Vergadering toelichting gegeven op de stand van zaken betreffende de besluitvorming en collectieve waardeoverdracht. Op 7 juli 2017 werd een ruling vanuit de Belgische overheid ontvangen. Op 13 juli 2017 kwamen de TO tot het oordeel dat hiermee ook aan de laatste opschortende voorwaarden was voldaan en kwamen zij tot de besluitvorming om de pensioenopbouw voor de werknemers van de TO met ingang van 1 september 2017 onder te brengen in het Nederlandse luik van het EM OFP. Voorts deden zij het voorstel aan het Bestuur om op gelijke datum de collectieve waardeoverdracht van de pensioenen binnen "Protector" te laten plaatsvinden. Hiermee zou de uitvoeringsovereenkomst op 1 september 2017 tussen TO en "Protector" eindigen. Het Bestuur kwam op 14 juli 2017 in vergadering bijeen en kwam eveneens tot de conclusie dat nu aan alle opschortende voorwaarden was voldaan om de collectieve waardeoverdracht van de pensioenen aan het EM OFP in gang te zetten; zij kon instemmen met het beëindigen van de uitvoeringsovereenkomst per 1 september 2017.

Als gevolg van het bestuursbesluit van 14 juli 2017 is "Protector" in liquidatie getreden en aanvaardden de zittende bestuursleden hun rol als Vereffenaars van het fonds.

De collectieve waardeoverdracht heeft per 1 september 2017 plaats gevonden conform de overeenkomst tussen "Protector", het ExxonMobil OFP, Esso Nederland B.V., ExxonMobil Chemical Holland B.V. en ExxonMobil Financial Services B.V. Per deze datum nam het ExxonMobil OFP alle

pensioen verplichtingen van "Protector" over en heeft "Protector" de vermogensbestanddelen in de beleggingsportefeuille overgedragen aan het ExxonMobil OFP. Tevens was echter bepaald dat € 2 miljoen zou achterblijven in "Protector" ter vereffening van het vermogen van "Protector" en dat eventueel resterende middelen hiervan zouden toevloeien aan de TO. De TO heeft besloten hiervan af te zien en deze resterende middelen zijn eveneens overgedragen aan het Nederlands luik van het ExxonMobil OFP. De bankrekening van "Protector" is op 13 april 2018 beëindigd met een saldo gelijk aan nihil.

Rekening en verantwoording en het plan van verdeling hebben gedurende twee maanden ter inzage gelegen bij de Kamer van Koophandel. De Rechtbank Zeeland - West-Brabant, locatie Breda, heeft op 28 februari 2018 een verklaring van geen verzet afgegeven.

Na de datum van vaststelling van dit jaarverslag zullen de Vereffenaars bij DNB het verzoek tot beëindiging van het toezicht indienen. Na het inwilligen van dat verzoek door DNB zullen de Vereffenaars overgaan tot het uitschrijven van "Protector" bij de Kamer van Koophandel.

Administratie van de pensioenregelingen

De uitbesteding van de administratie van de pensioenregelingen van de TO aan Achmea Pensioenservices is voortgezet door het EM OFP.

Bewaren financiële gegevens

De bewaarplicht van de financiële gegevens van "Protector" is overgedragen aan het EM OFP.

Financiële positie per 31 augustus 2017

Boekhoudkundig werd als volgt omgegaan met de overschotten en tekorten: op de kwartaaleindes, werd een actuele dekkingsgraad van ten minste 125% gerapporteerd. Op het einde van de tussenliggende maanden was een rapportage van de feitelijke dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad aan de orde: de feitelijke dekkingsgraad kon dan afwijken (meer cq. minder) van 125%. Hiermee werd uitvoering gegeven aan de bepalingen in de uitvoeringsovereenkomst.

"Protector" had geen FTK reservetekort als de beleidsdekkingsgraad hoger was dan de FTK dekkingsgraad van 121,8% (bepaald in december 2016).

Het overschot dat in december 2016 werd vastgesteld is in juni van 2017 aan de TO teruggestort. In het eerste kwartaal 2017 werd de jaarlijkse haalbaarheidstoetsen uitgevoerd. Er werd een pensioenresultaat op fondsniveau van 97,4% bereikt, dus ruim boven de door het Bestuur gestelde grens van 90% uit de AHBT. Verder werd een maximale afwijking in het slechtweerscenario van 4,2% vastgesteld en dat ligt ruim onder de afgesproken norm van 10%. Vastgesteld werd dat de cijfers uit de haalbaarheidstoets stabiel zijn ten opzichte van vorig jaar. Het Bestuur stelde vast dat de resultaten van de haalbaarheidstoets niet tot aanvullende actie leidden.

Op 31 augustus 2017, de dag voorafgaand aan de collectieve waardeoverdracht, bedroeg de beleidsdekkingsgraad van "Protector" 127,6%. "Protector" heeft in lijn met de overeenkomst in de collectieve waardeoverdracht haar bezittingen en verplichtingen op 1 september 2017, integraal aan het EM OFP overgedragen, met uitzondering van een bedrag van 12 miljoen. Hiervan was € 2 miljoen beschikbaar ter voldoening van kosten in verband met de afwikkeling van het fonds; op het einde van de vereffening was hier nog € 1,741 miljoen van over welk bedrag vervolgens aan het EM OFP is overgemaakt. € 10 miljoen was beschikbaar om maximaal twee maanden aan pensioenverstrekkingen te kunnen voldoen namens het EM OFP, voor zover de betalingen in september en eventueel oktober nog niet vanuit het EM OFP konden worden gedaan; de overschietende middelen zijn eveneens aan het EM OFP overgemaakt.

Duurtetoeslag

Per 1 januari 2017 is geen duurtetoeslag toegekend op de ingegane pensioenen en de aanspraken van de "slapers" omdat de index de afgelopen periode uit kwam op -0,01%. De gepensioneerden zijn hierover via de nieuwsbrief van december 2016 en de jaaroverzichten geïnformeerd.

In de sinds 1 januari 2015 van toepassing zijnde middelloonregeling is de indexatie van de pensioenaanspraken van de

actieve deelnemers onvoorwaardelijk en gelijk aan de stijging van het Consumentenprijsindexcijfer “alle huishoudens”. Op 1 januari 2017 heeft dit geleid tot een toeslag van 0,07% over de tot 1 januari 2017 opgebouwde aanspraken voor deze groep. De TO hebben de daarvoor benodigde koopsom aan het fonds vóór jaareinde 2016 voldaan.

Pensioenregeling

Er zijn in 2017, behoudens de jaarlijkse aanpassing van de franchise en aftoppingsgrens, geen wijzigingen aan de pensioenregeling geweest.

Governance

Bestuursvergaderingen

Het Bestuur van het fonds heeft het afgelopen jaar 5 maal vergaderd. Belangrijke onderwerpen waren:

- De besluitvorming aangaande collectieve waardeoverdracht naar het EM OFP en liquidatie van “Protector”;
- De financiële ontwikkelingen en de financiële positie van het fonds;
- Het naleven van de Code Pensioenfondsen;
- Het uitvoeren van een Asset Liability Management studie
- De aanpassing van fondsdocumenten (ABTN, Statuten);

Integere bedrijfsvoering

Artikel 143 van de Pensioenwet legt vast dat er een integere bedrijfsvoering moet zijn. De wijze waarop het Bestuur een integere bedrijfsvoering realiseerde was vastgelegd in de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota van het fonds.

Naleving wet- en regelgeving

Overeenkomstig artikel 96 van de Pensioenwet wordt vermeld dat:

- Het pensioenfonds in het boekjaar 2017 geen dwangsommen en boetes zijn opgelegd;
- Het pensioenfonds in het boekjaar 2017 geen aanwijzing als bedoeld in artikel 171 van de Pensioenwet is gegeven;
- In het boekjaar 2017 geen bewindvoerder als bedoeld in artikel 173 van de Pensioenwet is aangesteld.

Er zijn de Vereffenaars geen overtredingen van wet- en regelgeving bekend.

Geschiktheid en functioneren bestuur

Het Bestuur zorgde voor geschiktheid, complementariteit en continuïteit binnen het Bestuur. Het Bestuur toetste de geschiktheid van de bestuursleden bij het aantreden en gedurende het bestuurslidmaatschap. Hiertoe werd per bestuursfunctie een profielschets opgesteld. Bestuursleden bezochten pensioenopleidingen en meerdere seminars op pensioengebied. Voor nieuwe bestuursleden was een trainingsprogramma opgesteld en was hun aanstelling goedgekeurd door DNB.

Zelfevaluatie

Het Bestuur had een procedure voor een periodieke zelfevaluatie. Het ging om het functioneren van het Bestuur als geheel en van de individuele bestuursleden afzonderlijk. Doel van de zelfevaluatie was de kwaliteit van het Bestuur in stand te houden en/of te verbeteren. Gezien de besluitvorming aangaande collectieve waardeoverdracht en liquidatie van “Protector” heeft in 2017 geen zelfevaluatie meer plaats gevonden.

Gedragscode

Jaarlijks werd door de leden van het Bestuur de gedragscode getekend. De compliance officer hield toezicht op een goede naleving van de gedragscode.

Code Pensioenfondsen

Doel van de Code is de verhoudingen binnen het fonds transparanter te maken, communicatie met de belanghebbenden te versterken en bijdragen aan het versterken van ‘goed pensioenfondsbestuur’. De Code is per 1 juli 2014 wettelijk verankerd. De Code legt de nadruk op het beïnvloeden van het gedrag van bestuurders, intern toezichthouders en belanghebbenden in de verantwoordingsfunctie. Per orgaan zijn normen opgenomen over taak en werkwijze, samenstelling en zittingsduur, geschiktheid, benoeming, schorsing en ontslag. Daarnaast zijn overkoepelende thema’s opgenomen. De thema’s gaan zowel over het eigen functioneren van het fonds als van dienstverleners.

Het Bestuur stelde vast dat “Protector” ook in het verslagjaar in grote mate haar strategische doelstellingen gerealiseerd heeft. Er was een beperkt aantal fouten en er zijn geen klachten binnen gekomen zodat het vertrouwen in “Protector” tot het eind toe onverminderd groot is gebleven. Het fonds beheerste haar risico’s goed. Er was één incident dat betrekking had op de berekening van de flexfactoren voor AOW overbrugging sinds de invoering van de middel-loon regeling (2015). Voor enkele gepensioneerden heeft er hierdoor een herberekening van hun pensioen plaatsgevonden. Verder waren er in 2017 geen controle incidenten. Het fonds zorgde ervoor dat de eigen en uitbestede operaties vrijwel voortdurend in lijn met de gestelde eisen en verwachtingen waren. Voorts vonden de activiteiten plaats binnen het gestelde budget. Er werd veel tijd en geld geïnvesteerd in het correct, duidelijk en evenwichtig communiceren met de (gewezen) deelnemers en gepensioneerden.

Een pensioenfonds past de normen van de Code toe of zet in het jaarverslag gemotiveerd uiteen waarom een norm niet (volledig) is toegepast. “Protector” beoordeelt periodiek op welke wijze zij de lijst met 83 normen naleeft. Het Bestuur heeft vastgesteld dat, evenals in de voorgaande jaren, dat de normen 65-70 uit de Code niet volledig worden nageleefd. Deze normen hebben betrekking op diversiteit, met name ten aanzien van leeftijd en geslacht, voor leden van het Bestuur en het Verantwoordingsorgaan. Het Bestuur ziet het belang van diversiteit in zijn organen en besteedt hier aandacht aan bij het voorstellen van kandidaten voor werkgevers vertegenwoordiging voor het Bestuur en het Verantwoordingsorgaan. Ook bij de verkiezingen onder actieven en gepensioneerden wordt hier in het Bestuur aandacht aan besteed en zijn mogelijke kandidaten actief benaderd door de gekozen bestuursleden. Bij de afgelopen verkiezingen heeft dat nog niet tot een verbetering in de diversiteit geleid.

Het bestuur beschikt over een adequate klachten- en geschillenprocedure die voor belanghebbenden eenvoudig toegankelijk is. Het betreft een interne procedure, welke toegankelijk is via de website. Indien een klacht behandeld

wordt door de Ombudsman Pensioenen zal het Bestuur het oordeel van de ombudsman meenemen in haar overwegingen bij tot stand komen van haar besluit omtrent de klacht.

Uitvoeringskosten

Kosten van de uitvoering van de pensioenregeling

De “Aanbevelingen Uitvoeringskosten” van de Pensioenfederatie onderscheiden drie kostensoorten: de kosten van het pensioenbeheer, de kosten van het vermogensbeheer en de transactiekosten. Voor de deelnemers van “Protector” hebben de kosten geen invloed op indexatie, opbouw of uitkering van pensioenen. Kosten beïnvloeden het overschot / tekort en komen daarmee toe aan de TO.

Kosten van pensioenbeheer

De kosten van de uitvoering van de pensioenregeling bedragen € 295 (2016: € 453) per deelnemer. Deze kosten dienen berekend te worden door de totale pensioen-uitvoeringskosten te delen door het totaal aantal actieve deelnemers en gepensioneerden ultimo boekjaar overeenkomstig de “Aanbevelingen Uitvoeringskosten” van de Pensioenfederatie. Voor 2017 is de berekening uitgevoerd aan de hand van de aantallen net voorafgaande de waardeoverdracht naar ExxonMobil OFP. De pensioenbeheerkosten bestaan uit administratieve verrichtingen (pensioen-toekenningen, betalen uitkering, verwerken waardeoverdrachten, etc.), bestuurskosten (heffingen van de toezichthouders, adviseurs, juridische kosten, werkgeverskosten), communicatiekosten en overige kosten. De kosten in 2017 zijn lager doordat de administratiekosten betrekking hebben op acht maanden in plaats van twaalf.

Kosten vermogensbeheer

De totale kosten van vermogensbeheer bedragen € 937 duizend (2016: € 1.499 duizend), dit is 0,03% (2016: 0,06%) van het gemiddeld belegd vermogen. Het betreft hier de kosten die betaald worden aan de vermogensbeheerders en custodian BlackRock, Horsley Bridge en Northern Trust. Blackrock en Northern Trust worden internationaal gebruikt door meerdere pensioenfondsen van ExxonMobil; de kosten structuur is hierop aangepast. Deze kosten behoren tot de

allerlaagste vermogensbeheerkosten zoals gerapporteerd door Nederlandse pensioenfondsen. De kosten in 2017 zijn lager doordat de administratiekosten betrekking hebben op acht maanden in plaats van twaalf.

Het aandelen beleggingsbeleid is daarnaast gebaseerd op het passief volgen van indexen, met een zo breed mogelijke spreiding, wat zorgt voor een lager risico en lage kosten (weinig transactiekosten en lage management fees). Afgezien van de periodieke herbalancering wordt voor obligaties een buy&hold strategie gevoerd wat eveneens leidt tot lage kosten. Bij de periodieke herbalancering wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van overdrachten tussen de deelnemende ExxonMobil pensioenfondsen waarmee het aantal daadwerkelijk uit te voeren transacties tot een minimum beperkt blijft.

Transactiekosten

Transactiekosten zijn die kosten die gemaakt moeten worden voor de aan- en verkoop van beleggingsstukken (aandelen, obligaties). Deze kosten zijn onderdeel van de kostprijs van beleggingsstukken. Bij beleggingen in indexfondsen worden de individuele transactiekosten per aan- en verkoop van aandelen binnen een bepaalde index, niet individueel gerapporteerd aan aandeelhouders van een beleggings-index. Omdat het fonds belegt in circa 65 indexfondsen die op hun beurt weer belegd zijn in aandelen van circa 8000 ondernemingen, zijn de onderliggende transactiekosten niet apart herleidbaar. Hierin speelt mee dat de gebruikte indexfondsen door wereldwijde aandeelhouders gebruikt worden en het individueel aandeelhouderschap op dagelijkse basis varieert. Het Bestuur oordeelt dat de transactiekosten laag zijn omdat gebruik gemaakt wordt van de samengestelde beleggingscapaciteiten van de wereldwijde ExxonMobil pensioenfondsen. De prestaties van de indexfondsen worden gevolgd versus de toepasselijke index van het betreffende fonds. Hiermee wordt impliciet een oog gehouden op de transactiekosten.

Beleggingsparagraaf

Beleggingsbeleid

Alle beleggingen werden samen met de verplichtingen op 1 september 2017 overgedragen aan het Nederland afzonderlijk vermogen van het ExxonMobil OFP. Daarom heeft dit commentaar enkel betrekking op de periode van 1 januari 2017 tot en met 31 augustus 2017.

Uitgangspunten strategisch beleggingsbeleid

Kenmerk van het beleggingsbeleid was het principe van “mean reversal”. Het voornaamste uitgangspunt hierbij was dat prijzen en rendementen over de tijd bewegen rond het (voortschrijdend) gemiddelde. Om dit te bereiken werd de verdeling van de portefeuille over de verschillende beleggingscategorieën periodiek terug gebracht naar de door het Bestuur vastgestelde gewenste verdeling. Tevens werden op dat moment de gewenste verhoudingen hersteld binnen de diverse beleggingscategorieën. Herbalanceringen vonden plaats door middel van aan- en verkopen van beleggingen die in 2017 tweemaal plaatsvonden.

Valutarisico's werden niet afgedekt, tenzij het Bestuur daar in specifieke gevallen anders over heeft beslist. Aangezien tijdens de herbalancering 60% naar euro vastrentend wordt teruggebracht en er in de wereldwijde beleggingsportefeuille ook een significant deel in eurolanden wordt belegd, was het risico beperkt tot circa 35%.

Omvang en samenstelling belegd vermogen

Het belegd vermogen van “Protector” daalde in 2017 tot datum overdracht 1 september 2017 met € 225,4 miljoen. Dit vermogen bestaat uit beleggingen (€ 2.575,5 miljoen), rekening courant onderneming (€ 7,6 miljoen) en liquide middelen (€ 0,2 miljoen). Voor een overzicht van de mutaties in het belegd vermogen verwijzen wij naar pagina 48.

Het in het fonds aanwezige vermogen werd belegd overeenkomstig het jaarlijks door het Bestuur vastgestelde Beleggingsplan. Vergeleken met het Beleggingsplan 2016 was de samenstelling van het vermogen per einde augustus 2017 (basis marktwaarde) als volgt:

Overzicht van het belegd vermogen

(In procenten)	Beleggingsplan 2017	Ultimo Augustus 2017
Obligaties en leningen	60,0	60,9
Aandelen totaal	40,0	38,8
• Aandelen	37,0	35,9
• Private equity	3,0	2,9
Liquiditeiten / deposito's / Rekening Courant	-	0,3
Ondernemingen	-	-
Totaal	100,0	100,0

Na overleg met de sponsors, had het Bestuur besloten als onderdeel van de ALM studie een verlaging van het risico van het fonds te bestuderen door de vastrentende waarden te verhogen naar 70% van de beleggingsmix. Het Bestuur heeft deze studie overgedragen aan het ExxonMobil OFP voor verdere besluitvorming. De renteafdekking, waarbij de duration van de vastrentende portefeuille in lijn is met de looptijd van de verplichting wordt gebracht, bleef gehandhaafd. Mede naar aanleiding van de uitkomsten van de ALM-studies uit 2007, 2010 en 2013, was de opslag voor extra waarborgen door het Bestuur vastgesteld op 25% van de VPVmax4%. Gezien de ALM had aangetoond dat een dekkingsgraad van 125% voldoende was om hoge waarschijnlijkheid te kunnen verwachten dat in een evenwichtssituatie de kans dat het fonds binnen de periode van één jaar over minder waarden beschikt dan de technische voorzieningen, duidelijk kleiner was dan 2,5%, was het Bestuur hier comfortabel mee.

Ultimo augustus 2017 had het fonds een overschot van circa € 53 miljoen ten opzichte van het vereist vermogen (125%).

Totale Return

De totale return (opbrengst beleggingen inclusief waarde mutaties ten opzichte van de gemiddelde marktwaarden) bedroeg tot en met augustus 2017 -0,07%.

Totale return

(In procenten)	2017	2016	2015	2014	2013
Obligaties en leningen	-1,4	10,8	0,3	33,5	-2,1
Onroerende zaken	n.a.	n.a.	n.a.	-0,2	-3,4
Aandelen	1,6	11,9	11,3	17,6	19,6
Liquiditeiten / deposito's / Rekening Courant	0,0	-0,1	-0,1	0,1	0,1
Totaal	-0,07	11,7	4,2	25,6	7,7

“Protector” portefeuille

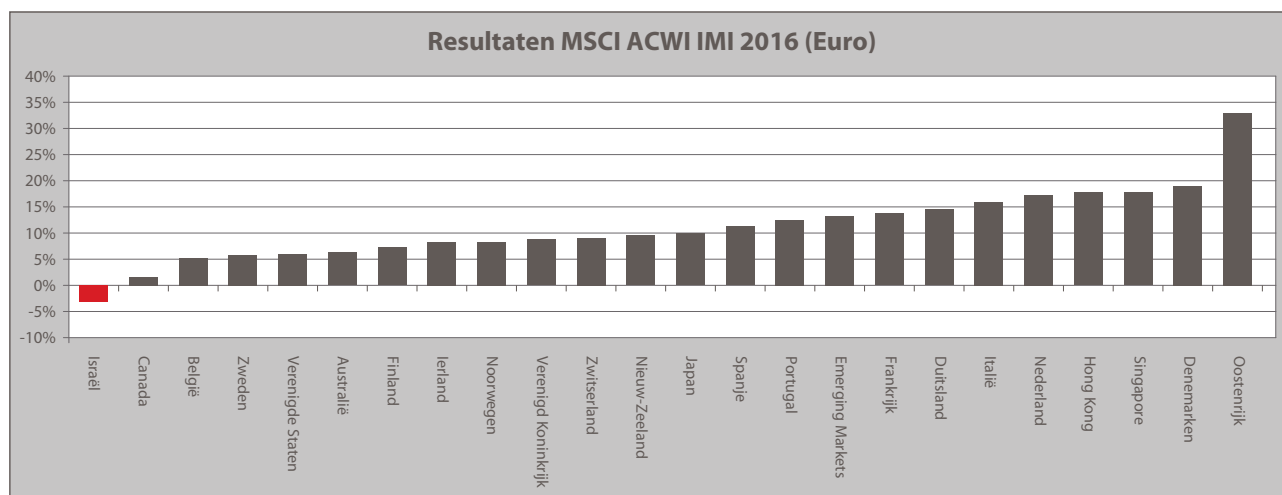
De meeste aandelenmarkten in 2017 lieten een positief resultaat zien. De Federal Reserve heeft de federal funds rate gedurende de eerste acht maanden van 2017 verhoogd van 0,5% naar 1,16%. De ECB heeft de herfinancieringsrente in 2017 op 0,0% gehouden.

De navolgende paragrafen geven een overzicht van de verschillende beleggingscategorieën.

Aandelenportefeuille

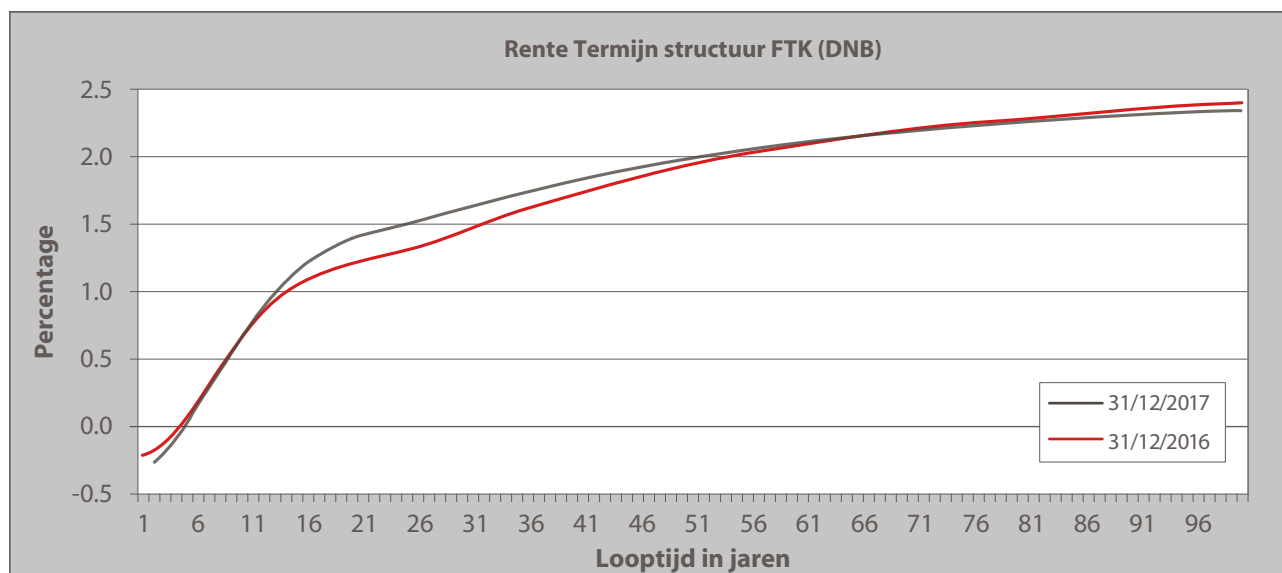
De meeste beurzen eindigen augustus 2017 positief. Door wisselkoerseffecten was het resultaat in euro's voor met name Canada, en Verenigde Staten uiteindelijk negatief. In Europa sloot de MSCI EMU IMI Index augustus af met 9% (in euro's) winst terwijl de Standard & Poor's 500 index van de Amerikaanse aandelenmarkt daalde met -0,7% (in euro's). De MSCI All Countries Wereld Index (benchmark voor “Protector”) steeg met 1,83%.

De “Protector” aandelenportefeuille kende tot overdrachtsdatum een capital weighted verdeling over de landen uit de MSCI index (developed + emerging markets, large caps, mid caps en small caps). Het resultaat voor de hele aandelenportefeuille was een winst van 1,76%. Dit is 0,3% lager dan de MSCI world index. Dit wordt onder andere veroorzaakt door het belang in private equity dat wordt aangehouden (met een negatieve return van 4% tot en met augustus 2017) dat niet opgenomen is in de index. Daarnaast houdt de index geen rekening met de beleggingskosten. In de onderstaande grafiek is duidelijk de zeer diverse performance te zien van de verschillende landen waarin werd belegd door het fonds.

Obligatieportefeuille

De ECB heeft de herfinancieringsrente in 2017 op 0,0% gehandhaafd. De rente corresponderend aan de duration (19 jaar) steeg van 1,191% einde december 2016 naar 1,396% einde augustus 2017. Voor de verslagperiode kwam het benchmark resultaat op Euro obligaties uit op -1,44% (combinatie CG Non EGBI EuroBIG en Barclays Custom Benchmarks). Over 2017 was de totale return van onze obligatieportefeuille -1,38%. De bedrijfsobligaties lieten zowel een positieve als betere prestatie dan de benchmark zien. De overheidsobligaties hadden een negatief rendement in lijn met de benchmark. In absolute termen leed de obligatieportefeuille een verlies van € 24,5 miljoen maar verminderden de verplichtingen door deze zelfde rentebeweging met circa € 60 miljoen.

Liquiditeiten

De liquiditeiten bedroegen € 7,7 miljoen per eind augustus 2017. Dit komt overeen met 0,3% van het belegd vermogen.

Derivaten en Securities Lending

De vermogensbeheerders mogen onder strikte voorwaarden derivaten gebruiken als dit voor het efficiënt beheer absoluut nodig is voor tijdelijke overbrugging van onderliggende index aanpassingen. De portefeuille kon ook deels beleend worden ('securities lending') tegen storting van een onderpand (geld of waardepapier) met dagelijkse herwaardering. Het Bestuur had de jaarlijkse controle op de securities lending gedelegeerd aan een gespecialiseerde ExxonMobil afdeling, die hierover jaarlijks rapporteerde. Sinds 2015 was securities lending ook toegestaan op de obligatieportefeuille. Dit heeft geleid tot een significante uitbreiding van de securities lending, met name omdat Basel III en gerelateerde regulering van de banken, tegenpartijen hebben genoodzaakt om hoge kwaliteit overheidsobligaties te lenen om kapitaal en liquiditeitscriteria te kunnen nakomen. Daarnaast heeft de druk om centraal geclearde derivaten te gebruiken, de trend dat tegenpartijen hoge kwaliteit onderpand zoeken om te gebruiken bij Centrale Counterparties (CCP's) versterkt. Onze portefeuille van overheidsobligaties was daarom zeer attractief voor securities lending.

Maatschappelijk Verantwoord Beleggen

Verantwoord beleggen is een onderwerp dat de laatste jaren steeds meer aandacht heeft gekregen. In de Code Pensioenfondsen zijn een drietal normen opgenomen met betrekking tot verantwoord beleggen. Het Bestuur werd in de code opgedragen zijn overwegingen omtrent verantwoord beleggen vast te leggen en zorg te dragen dat deze beschikbaar waren voor belanghebbenden. Hierbij moest het Bestuur rekening houden met goed ondernemingsbestuur, met de verplichtingen die het fonds is aangegaan en haar verantwoordelijkheid ten opzichte van de belanghebbenden om te zorgen voor optimaal rendement bij een aanvaardbaar risico. Daarnaast volgt de regering de internationale ontwikkelingen en implementeert wetgeving die daaruit voortvloeit, zoals het investeringsverbod op ondernemingen die clustermunitie, of cruciale onderdelen daarvan, produceren, verkopen of distribueren.

Op 1 januari 2013 is het investeringsverbod in clustermunie in werking getreden. Het verbod is een uitwerking van het Verdrag inzake Clustermunie. Het verbod geldt voor in Nederland gevestigde financiële ondernemingen waaronder pensioenfondsen. Het verbod kent drie uitzonderingen. Onder die uitzonderingen is het toegestaan om transacties gebaseerd op een index uit te voeren, maar alleen als die index voor minder dan vijf procent bestaat uit individuele ondernemingen die onder het investeringsverbod vallen. "Protector" belegde index gebaseerd en had zeker gesteld dat de indexen voldoen aan deze uitzonderingsclausule.

Het terrein van Maatschappelijk Verantwoord Beleggen is zowel groot als divers. "Protector" had ervoor gekozen om haar zakelijke waarden -met uitzondering van een beperkt belang in private equity- geheel te beleggen in index gerelateerde fondsen die bestaan uit grote en middelgrote beursgenoteerde ondernemingen. Het ging ervan uit dat deze ondernemingen opereren binnen de kaders van de regelgeving. Een actieve eigen invulling van de portefeuille zou betekend hebben dat het Bestuur op een zeer breed terrein van maatschappelijke waarden, sociaal beleid en milieu, keuzes zou moeten maken. Bovendien zou een actieve eigen invulling erin geresulteerd hebben dat de efficiënte pooled fund oplossing (gedeeltelijk) verlaten had moeten worden met tot gevolg hogere kosten door een gescheiden portefeuille. De Beleggingscommissie van het fonds heeft uitgebreid stilgestaan bij de vraag hoe een meer actief beleid rekening houdend met maatschappelijke waarden, sociaal beleid en milieu overwegingen zou uitwerken. Met de investment manager van zakelijke waarden was doorgesproken hoe zo een portefeuille eruit zou kunnen zien en welke additionele kosten daarmee gepaard zouden gaan. De Beleggingscommissie oordeelde dat zij niet wilde afstappen van de strategie om passief te beleggen en de laagst mogelijke beleggingskosten na te streven. Dit beleid had ook de instemming van het Bestuur. "Protector" bleef de vinger aan de pols houden voor wat betreft ontwikkelingen in Maatschappelijk Verantwoord Beleggen.

Eveneens is aandacht gegeven aan het uitoefenen van het aandeelhouders stemrecht, meer specifiek aan de wijze waarop dat namens "Protector" door de investment manager werd gedaan. Dit werd daar waar mogelijk gebruikt in het belang van het fonds en uitgevoerd door de aangestelde vermogensbeheerders. Door regelmatig te stemmen kunnen aandeelhouders de manier waarop een bedrijf wordt geleid beïnvloeden. Leidend principe voor het stemgedrag was zodoende het beschermen en verhogen van de waarde van de beleggingen van het fonds. Op deze manier werd de waarde voor de aandeelhouders verhoogd en goed ondernemingsbeleid gestimuleerd.

Sancties zijn maatregelen tegen een schending of bedreiging van de internationale vrede en veiligheid. De verordening van de Europese Unie met betrekking tot sanctiemaatregelen jegens bepaalde individuen en bedrijven in Oekraïne had geen effect voor het fonds omdat Oekraïne zowel voor de obligatie- als de aandelenportefeuille niet tot de landen behoort waarin belegd kon worden.

Financiële paragraaf

Per 1 september 2017 zijn de pensioenverplichtingen overgedragen aan ExxonMobil OFP.

Dekkingsgraad

(In procenten)	30-11-2017	31-12-2016	31-12-2015	31-12-2014	31-12-2013
Actuele dekkingsgraad	-	125,0	125,0	125,0	125,0
Beleidsdekkingsgraad in %	-	126,1	126,4	131,6	-
Vereiste dekkingsgraad FTK	-	121,8	121,3	115,1	119,8

De dekkingsgraden per 30 november 2017 zoals die voortvloeien uit de Pensioenwet zijn in verband met de overdracht van de waarden per 1 september 2017 niet meer van toepassing. Het fonds had voor de overdracht op 31 augustus 2017 zowel een actuele dekkingsgraad als een beleidsdekkingsgraad van 127,6%. Dit is hoger dan de voor het fonds wettelijk vereiste dekkingsgraad van 121,8% betreffende de laatste berekening bij het einde van het tweede kwartaal 2017. Ultimo 2016 bedroeg de actuele dekkingsgraad 125,0%. De fluctuatie van de dekkingsgraad in 2017 is met name veroorzaakt door de marktbevingen op de beurskoers en de fluctuatie van de rente. De actuele dekkingsgraad eindigt in augustus op 127,6% voorafgaande de waardeoverdracht aan het EM OFP. De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de 12 voorafgaande maanddekkingsgraden.

Actuariële analyse van het resultaat (x € 1.000)

De samenstelling van het resultaat over 1-1-2017 tot en met 30-11-2017 en 2016 en de wijzigingen daarin blijken uit het volgende overzicht:

(Bedragen x € 1.000)	01-01-2017 t/m 30-11-2017	2016
Resultaat op beleggingen	36.000	115.954
Resultaat op premie	-6.037	-109.335
Resultaat op kosten	110	17
Resultaat op uitkeringen	48	-139
Resultaat op overige kanssystemen	4.849	5.969
Resultaat op incidentele mutaties	-	18.841
Resultaat op collectieve waardeoverdracht	-556.396	
Resultaat	-521.426	31.307

Het werkelijk behaalde rendement bedraagt in 2017 -0,1%. Door de gestegen rente daalde de waarde van de vastrentende waarden. Zakelijke waarden stegen in 2017 in waarde.

Onder deze post is de voor de technische voorzieningen benodigde intrest opgenomen, waarbij van de éénjaarsrente van de RTS is uitgegaan (-0,217%). De interest is vastgesteld op basis van de door DNB gepubliceerde RTS per 31 december 2016. Daarbij is uitgegaan van 8 maanden aangroei.

De RTS kan worden herleid naar één vast rentepercentage. Per 31 december 2016 bedroeg de gemiddelde interne rekenrente 1,3%. Per 31 augustus 2017 was de gemiddelde interne rekenrente 1,5% bij de alsdan gepubliceerde RTS.

Resultaat op premie

Voor de vaststelling van het premieresultaat wordt de feitelijke premie (16.300) vergeleken met de premie zoals deze aan de technische voorziening wordt toegevoegd (22.337). In de feitelijke premie is de restitutie aan de TO opgenomen.

Resultaat op kosten

De werkelijke uitvoeringskosten bedroegen in het boekjaar 1.151. Voor de uitvoeringskosten kwam 489 beschikbaar uit de benodigde premie en 772 uit de technische voorzieningen wat leidde tot een positief resultaat.

Resultaat op uitkeringen

Dit betreft het resultaat tussen de werkelijke uitkeringen en wat actuarieel benodigd is.

Resultaat op overige kanssystemen

Onder resultaat op overige kanssystemen wordt o.a. opgenomen het resultaat op sterfte, het resultaat op arbeidsongeschiktheid, resultaat op waardeoverdrachten en het resultaat op mutaties.

Het resultaat op sterfte (1.917) bestaat uit een positief resultaat op langlevensrisico (4.276) en een negatief resultaat op overlijdensrisico (-2.359). Dit wordt veroorzaakt doordat er in het boekjaar 2017 meer (gewezen) deelnemers zijn overleden dan verondersteld.

Het resultaat op arbeidsongeschiktheid (1.587) bestaat uit:

- Het saldo van de mutatie in de schadevoorziening voor nieuwe arbeidsongeschiktheid c.q. beëindiging van arbeidsongeschiktheid (-1.331) en de vrijval van de IBNR ter dekking van arbeidsongeschiktheid (2.119); dit saldo bedraagt 788 positief.
- Het saldo van de toevoeging aan de technische voorzieningen in verband met toeslagverlening aan de (gewezen) deelnemers met premievrijstelling wegens arbeidsongeschiktheid (nihil) en de vrijval van de invaliditeitsreserve (799); dit saldo bedraagt 799 positief.

Het resultaat op de inkomende en uitgaande individuele waardeoverdrachten bedraagt per saldo -3. De mutaties in de technische voorzieningen is hoger geweest dan de beschikbare financiële middelen.

Het resultaat 1.348 wordt veroorzaakt door mutaties welke met name komt door het positief resultaat op vervroeging van 1.310. Dit ontstaat doordat de gemiddelde rente voor de vaststelling van de vervroegingsfactoren hoger is geweest dan de rente voor de vaststelling van de technische voorzieningen.

Resultaat op collectieve waardeoverdracht

Eenzijds vielen de technische voorzieningen vrij (een positief resultaat), anderzijds werd het pensioenvermogen aan het ExxonMobil OFP verschuldigd (een negatief resultaat). Met een dekkingsgraad van boven de 100% op 31 augustus 2017, namelijk 127,6%, betekent dit per saldo een negatief resultaat op de collectieve waardeoverdracht.

Kostendekkende premie

De kostendekkende en feitelijke premie volgens artikel 130 van de Pensioenwet zijn als volgt:

(Bedragen x € 1.000)	01-01-2017 t/m 30-11-2017	2016
Kostendekkende premie (ex post)	27.100	35.834
Kostendekkende premie (ex ante)	26.889	64.100
Feitelijke premie na restitutie	16.300	-79.681
Feitelijke premie vóór restitutie	16.300	36.904

De ex-ante premie betreft een schatting bij aanvang van het kalenderjaar. De ex-post premie is de kostendekkende premie zoals opgenomen in de jaarrekening en jaarverslag over het verslagjaar. De jaarinkoop en de risicopremies zijn pro-rata herrekend voor acht maanden, zodat de ex-ante premie vergelijkbaar is met de ex-post premie. De feitelijke premie is de werkelijk betaalde premie over het verslagjaar.

De feitelijke premie is niet kostendekkend op basis van het FTK, hiermee is sprake van premiekorting. Dit is onder bepaalde voorwaarden toegestaan. Het fonds voldoet aan deze voorwaarden:

- De beleidsdekkingsgraad ligt boven het Vereist Vermogen.
- De voorwaardelijke toeslagen zijn de voorgaande tien jaar verleend volgens de ambitie.
- De voorwaardelijke toeslagen kunnen naar verwachting ook in de toekomst worden verleend volgens de ambitie.
- Er zijn de laatste tien jaar geen kortingen geweest, waarmee aan de eis van het compenseren van eventuele kortingen van de laatste tien jaar ook is voldaan.

De feitelijke premie bestaat uit de volgende componenten:

(Bedragen x € 1.000)	01-01-2017 t/m 30-11-2017	2016
Bijdragen werkgevers	6.100	5.400
Koopsommen werkgevers (optrek tot kostendekkende premie)		30.564
Koopsommen werkgevers (toeslagen)		940
Overige premies werkgever	10.200	112.545
Restitutie overige premies werkgevers		-229.130
	16.300	-79.681

Risicoparagraaf

Risicoprofiel

Het risico van (onverwachte) beëindiging van de uitvoeringsovereenkomst door de TO wordt als het belangrijkste risico gezien. Conform de Uitvoeringsovereenkomst wordt binnen een maand na afloop van elk kwartaal - aan de hand van een tussentijdse vergelijking van de bezittingen en de verplichtingen - bepaald of er sprake is van een tekort ten opzichte van de Ondergrens

zoals beschreven in de ABTN. Indien er een tekort is geconstateerd, zullen de TO ieders aandeel in dat tekort uiterlijk 3 maanden na afloop van het desbetreffende kwartaal aanvullen.

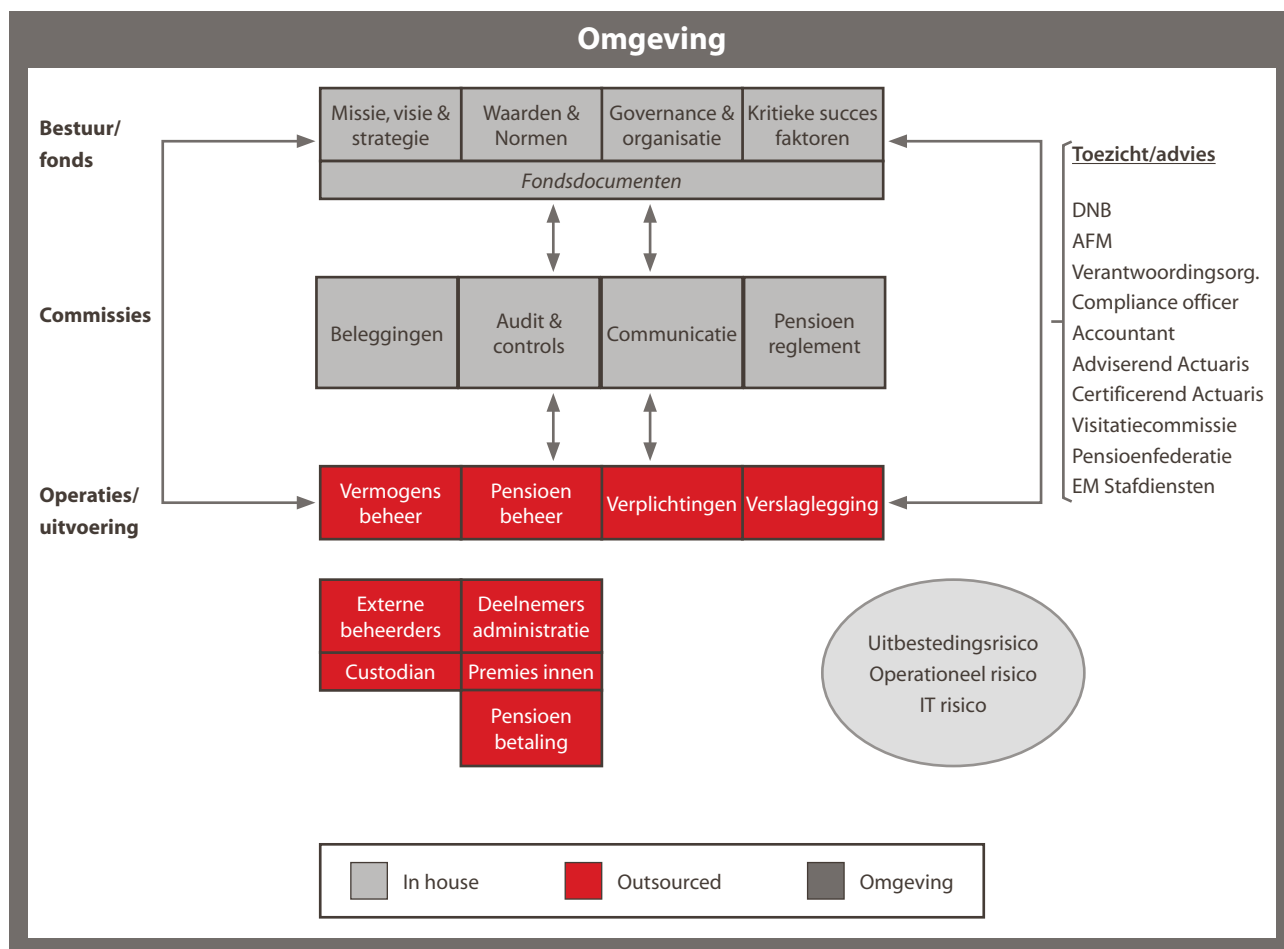
Conform de bepalingen in de Uitvoeringsovereenkomst zal bij ontbinding van het fonds gekeken worden of er voldoende middelen zijn ter dekking van de vastgestelde rechten en aanspraken. Indien er een tekort wordt geconstateerd, dan zal elke TO - alleen of tezamen met de andere TO - verplicht zijn het tekort aan te vullen.

De beëindiging van de uitvoeringsovereenkomst en overgang naar het ExxonMobil OFP is in overleg gegaan tussen het Bestuur en de Toegetreden Ondernemingen. Op 31 augustus 2017 was er geen sprake van een tekort.

Indien en zolang de toezegging van de TO niet wijzigt, zal het fonds niet in de situatie kunnen komen dat het fonds er zonder korten niet meer uit kan komen.

Beschrijving risicomanagementsysteem

Het fonds heeft een raamwerk voor risico's en controls opgesteld dat schematisch als volgt kan worden weergegeven:

Vanuit dit raamwerk zijn voor ieder onderdeel de activiteiten, risico's en controls in kaart gebracht. Dit werk bouwt voort op het risk assessment dat het Bestuur in 2011 uitgevoerd heeft en er is gebruik gemaakt van de handleiding Integraal Risico-management, gepubliceerd door de Pensioenfederatie in 2012. Middels een controls kalender houdt het Bestuur overzicht over de uitgevoerde controls.

Teneinde het als meest belangrijk geïdentificeerde risico van (onverwachte) beëindiging van de uitvoeringsovereenkomst te beheersen vindt er jaarlijks overleg met de TO plaats inzake de Uitvoeringsovereenkomst. De TO rapporteren jaarlijks hun balans en de verlies- en winstrekening aan het fonds en informeren het fonds in geval van significante wijzigingen in hun financiële positie. "Protector" beoordeelt jaarlijks de kredietwaardigheid van de TO.

Toelichting risico's

Voor een toelichting op de risico's verwijzen we naar de jaarrekening onderdeel "Risicobeheer en derivaten" vanaf pagina 51.

Breda, 25 april 2018

Stichting Pensioenfonds "Protector" in liquidatie

De Vereffenaars

A.J. van der Linden	Voorzitter
P.J.C. Mertens	Vice-voorzitter
A.J.M. Ahsmann	
P. Huisman	
P.G. de Jonge	
J.J.M. Muffels	
G.M.W. Shultz-Sibbel	
P. Weijel	

B.1 Verslag van het intern toezicht

Intern toezicht

Samenvatting bevindingen slot-visitatie 2017

1. Inleiding

De visitatiecommissie (VC) heeft tot (wettelijke) taak toezicht te houden op (de totstandkoming van) het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het fonds. Bij de onderhavige slot-visitatie is specifieke aandacht gegeven aan de voorbereiding en implementatie van het proces van collectieve waardeoverdracht (CWO) en liquidatie in het kader van de overgang naar het ExxonMobil OFP in België. Naar verwachting zal de liquidatie medio 2018 worden afgerond.

De VC is ten minste belast met het toezien op een adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur en legt verantwoording af over de uitvoering van de taken aan het verantwoordingsorgaan en de werkgever en in het jaarverslag. Het intern toezicht vervult zijn taak zodanig dat het bijdraagt aan het effectief en slagvaardig functioneren van het fonds en aan een beheerste en integere bedrijfsvoering.

VCHolland heeft voor de uitvoering van visitaties een werk-wijze ontwikkeld die uiteindelijk uitmondt in een rapportage over de bevindingen en het oordeel van de visitatiecommissie. De VC heeft bij haar aanbevelingen rekening gehouden met de per 1 september 2017 gerealiseerde CWO en toekomstige liquidatie van het fonds. De visitatieperiode strekte zich uit tot de begin 2018 beschikbare informatie.

2. Oordeel/Bevindingen

Samenvattend oordeel:

De VC komt tot het oordeel dat het fonds tot de datum van CWO de lopende zaken bij het fonds op afdoende wijze heeft ingevuld. Met betrekking tot het proces van CWO/liquidatie heeft de VC een positieve indruk gekregen van de wijze waarop dit proces door het fonds is ingevuld. Daarbij is ook sprake geweest van een consistente gedragslijn gebaseerd op een adequate governancestructuur. In eerdere visitaties

heeft de VC daar al een positief oordeel over gegeven.

a. Follow up vorige visitatie

Het fonds heeft op een proportionele wijze invulling gegeven aan de eerder door de VC gedane aanbevelingen. De VC heeft ook kunnen vaststellen dat aanbevelingen die nog relevant kunnen zijn voor de nieuwe situatie bij het ExxonMobil OFP zijn overgenomen in de actielijst voor de nieuwe Pensioenraad.

b. Algemene gang van zaken

De VC is in haar huidige samenstelling betrokken geweest bij de al enige jaren durende voorbereidingen voor de zogenaamde cross-border transactie. Voornoemd proces is zeer gedegen uitgevoerd en de VC heeft daarbij weinig aanbevelingen behoeven te doen. In de loop van 2017 zijn de formele voorlopige besluiten tot CWO en liquidatie bekrachtigd en geformaliseerd. De CWO is per 1 september 2017 gerealiseerd. Met een uitgebreide risicoanalyse, aktielijsten en inventarisatie-lijsten is er sprake geweest van een adequate beheersing van de risico's en de procesgang. Daarbij is op afdoende wijze invulling gegeven aan de wettelijke voorschriften en de transparantie en verantwoording goed geborgd.

De VC heeft een positief oordeel over het vervolg van het liquidatieproces in 2017 dat uiteindelijk moet uitmonden in een afronding medio 2018. De financiële afwikkeling van de CWO heeft op een zorgvuldige wijze plaatsgevonden. Het verdere proces van liquidatie verloopt volgens een uitgebreid stappenplan waarbij naar het oordeel van de VC op alle fronten rekening wordt gehouden met de relevante aandachtsgebieden. De VC doet nog wel een aanbeveling een overdrachtsdocument op te stellen waarin de grijze gebieden tussen het Nederlandse host sociaal- en arbeidsrecht en Belgische home country worden opgenomen.

c. Governance

De VC is bij eerdere visitaties tot het oordeel gekomen dat het fonds beschikt over een adequate governance structuur. Die structuur is ook de basis geweest voor een succesvolle afronding van de CWO. Vanwege het uitstel van de CWO is

het fonds ook op een praktische maar formeel correcte wijze omgegaan met de gevolgen daarvan voor de diverse fondsorganen. De VC heeft kunnen vaststellen dat de evenwichtige belangenafweging bij de besluitvorming door het bestuur en de door het verantwoordingsorgaan gegeven adviezen centraal heeft gestaan. De goede samenwerking tussen het bestuur en het verantwoordingsorgaan is ook een bijdrage geweest voor een succesvolle afronding van het proces van CWO en liquidatie.

De gevolgen van de uitvoering van de pensioenregeling door ExxonMobil OFP voor de externe dienstverleners met betrekking tot het pensioen- en vermogensbeheer zijn op een goede wijze door het fonds afgehandeld. Overigens zijn er geen wijzigingen opgetreden in de dienstverleners op het gebied van het pensioen- en vermogensbeheer.

d. Geschiktheid

Bij vorige visitaties heeft de VC een positief oordeel gegeven over de wijze waarop het fonds met de (vereiste) geschiktheid van de leden van de diverse fondsorganen is omgegaan. Daarbij is specifiek aandacht gegeven aan de relevante aandachtspunten bij een CWO in het algemeen en meer specifiek de overgang naar het Belgische OFP. De VC heeft waardering voor het extra tijdsbeslag dat de leden van de diverse fondsorganen hebben moeten besteden aan het proces van CWO en liquidatie. Het fonds heeft al de nodige voorbereidingen getroffen om ook in de situatie van het ExxonMobil OFP aandacht te geven aan de vereiste geschiktheid van de leden van de diverse organen. Een speciaal programma voor permanente educatie zal daarvoor worden opgesteld.

e. Beleggingen

De VC heeft kennis kunnen nemen van de financiële afwikkeling van de CWO en heeft daar ook een positief oordeel over. Het juridisch eigendom van de beleggingen is overgedragen. Het beleggingsbeleid tot de datum van overdracht is uitgevoerd conform de met betrokkenen overeengekomen strategie en met inachtneming van die overdracht.

f. Risico's

Het fonds beschikte over een uitgebreid en integraal risicomanagementsysteem en gaf daar ook een adequate invulling aan. Het fonds heeft ook een eerdere aanbeveling van de VC om met betrekking tot de CWO een separate risicoanalyse uit te voeren gehonoreerd. De goede wijze van beheersing van de financiële en niet-financiële risico's is ook de basis geweest voor een succesvolle afronding van de CWO.

De gevolgen van de CWO en liquidatie voor de contractuele relaties met de externe dienstverleners zijn op een afdoende wijze beoordeeld en waar nodig hebben aanpassingen op correcte wijze plaatsgevonden. Specifiek heeft het fonds nog aandacht gegeven aan de beheersing van de ICT-risico's en de gevolgen van de nieuwe wetgeving op het gebied van privacy/gegevensbescherming. Voor zover nog niet afgerond zal een en ander binnen de wettelijke termijnen worden afgehandeld.

g. Communicatie

De voornaamste inspanningen van het fonds zijn gericht geweest op de gevolgen voor alle deelnemers van de CWO. Naar het oordeel van de VC is de communicatie daarover op een afdoende en correcte wijze uitgevoerd. Van belang is dat met betrekking tot de formele deelnemerscommunicatie de Nederlandse wet- en regelgeving van toepassing blijft. In dat kader beveelt de VC ook aan om het normenkader in overleg met de externe toezichthouder, de AFM, verder uit te werken rekening houdend met de specifieke cross-border OFP-situatie.

Ten slotte heeft de VC kunnen vaststellen dat de individuele informatieverstrekking aan de deelnemers op correcte wijze is uitgevoerd.

De visitatiecommissie

Jacqueline Lommen

Niek de Jager

John Ruben

Reactie van het Bestuur op de aanbevelingen van VC Holland naar aanleiding van hun verrichte visitatie over het jaar 2017 - opgesteld 16 april 2018

In het navolgende zijn de aanbevelingen met daarop in cursief de reactie van het Bestuur opgenomen.

Lijst met aanbevelingen (beknopte weergave)

a. Follow-up aanbevelingen visitatie 2016

Geen

b. Algemeen

Opstellen overdrachtsdocument in het kader van de afbakening van home-host wetgeving ten behoeve van (het Nederlandse luik) van de OFP in België;

Deze aanbeveling zal overgenomen worden door de RvB en de Pensioenraad. Als onderdeel van de evaluatie na één jaar van de werking van de Pensioenraad zal meegenomen worden op welke vlakken er meer duidelijkheid nodig is op het gebied van wetgeving.

c. Governance

Geen

d. Geschiktheid

Geen

e. Beleggingen

Geen

f. Risico's

Geen

g. Communicatie

Uitwerking normenkader communicatie volgens Nederlandse wetgeving/overleg AFM specifieke situatie OFP.

Deze aanbeveling zal overgenomen worden door de Pensioenraad. Verdere uitwerking hiervan zal opgepakt worden door de communicatiecommissie.

B.2 Verslag van het verantwoordingsorgaan

Oordeel 2017

Het oordeel van het Verantwoordingsorgaan over de wijze waarop het Bestuur het Pensioenfonds “Protector” in liquidatie heeft bestuurd in 2017 is positief. Het Verantwoordingsorgaan heeft in een open en constructieve communicatie met het Bestuur wederom grote betrokkenheid gehad bij de gang van zaken binnen “Protector”. Hierdoor heeft het Verantwoordingsorgaan zich een goed oordeel kunnen vormen over het handelen van het Bestuur, het gevoerde beleid, evenals over beleidskeuzes voor de toekomst. Het Bestuur heeft gehoor gegeven aan adviezen verstrekt door de Visitatiecommissie en aan adviezen en suggesties van het Verantwoordingsorgaan. Wij onderschrijven de opstelling van het bestuur ten aanzien van het door haar gevoerde beleggingsbeleid, pensioenbeleid, premiebeleid en toeslagenbeleid. Bij de besluiten is naar ons oordeel een evenwichtige afweging gemaakt van de belangen van alle relevante partijen.

In 2016 heeft het Bestuur aan het Verantwoordingsorgaan verzocht om te adviseren inzake de voorgenomen liquidatie gevolgd door collectieve waardeoverdracht naar het Belgische ExxonMobil OFP vanaf het moment dat de Toegetreden Ondernemingen (TO) de uitvoeringsovereenkomst met “Protector” zullen wijzigen. In 2016 heeft het Verantwoordingsorgaan op dit verzoek positief geadviseerd. Gezien een aantal onduidelijkheden in de Belgische wetgeving is dit proces in 2017 afgerond. Het Bestuur heeft het Verantwoordingsorgaan gedurende het wetgevingsproces geïnformeerd over de status van dit proces. Na afronding van dit proces is het Verantwoordingsorgaan geïnformeerd over de liquidatie van “Protector” op 1 september 2017.

J. Verheij

Voorzitter Verantwoordingsorgaan

Protector

PENSIOENFONDS MEDEWERKERS EXXONMOBIL NEDERLAND

Jaarrekening

1 Balans

per 30 november 2017 en 31 december 2016

Activa (na voorgestelde bestemming van het saldo van baten en lasten) (bedragen x € 1.000)		30-11-2017	2016
Beleggingen voor risico fonds	(1)	-	2.802.517
Vorderingen en overlopende activa	(2)	79	4.917
Overige activa	(3)	265	660
		344	2.808.094

Passiva (na voorgestelde bestemming van het saldo van baten en lasten) (bedragen x € 1.000)		30-11-2017	2016
Stichtingskapitaal en reserves	(4)	-	521.426
Technische voorzieningen voor risico fonds	(5)	-	2.085.702
Overige schulden en overlopende passiva	(6)	344	200.966
		344	2.808.094

(*) De nummering verwijst naar de toelichting

Dekkingsgraad op basis van nFTK (in procenten)		30-11-2017	2016
Actuele dekkingsgraad		-	125,0
Beleidsdekkingsgraad		-	126,1

2 Staat van baten en lasten

over de periode 1 januari 2017 tot en met 30 november 2017

Baten (x € 1.000)		01-01-2017 t/m 30-11-2017	2016
Premiebijdragen voor risico fonds			
(van werkgevers en werknemers)	(7)	16.300	-79.681
Beleggingsresultaten voor risico fonds	(8)	-2.538	293.453
		13.762	213.772

Lasten (x € 1.000)		01-01-2017 t/m 30-11-2017	2016
Pensioenuitkeringen	(9)	38.532	56.356
Pensioenuitvoeringskosten	(10)	1.151	1.759
Mutatie technische voorzieningen voor risico fonds	(11)		
Pensioenopbouw		22.337	28.949
Toeslagen		-	91
Rentetoevoeging		-3.006	-1.159
Onttrekking voor pensioenuitkeringen		-38.580	-56.217
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten		-1.261	-1.776
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten		7	1.057
Wijziging markttrente		-35.532	178.658
Wijziging uit hoofde van de collectieve uitgaande waardeoverdracht		-2.024.772	-18.841
Overige wijzigingen		-4.895	-5.537
		-5.537	-4.093
		-2.085.702	125.225
Saldo overdrachten van rechten voor risico pensioenfonds	(12)	2.581.164	-916
Herverzekeringen	(13)	43	41
		535.188	182.465
Saldo van baten en lasten		-521.426	31.307

(*) De nummering verwijst naar de toelichting

(bedragen x € 1.000)		01-01-2017 tm 30-11-2017	2016
Bestemming van het saldo van baten en lasten			
Mutatie algemene reserve		-521.425	31.307
Stichtingskapitaal		-1	-
Saldo van baten en lasten		-521.426	31.307

3 Kasstroomoverzicht

over de periode 1 januari 2017 tot en met 30 november 2017

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode.

(Bedragen x € 1.000)	01-01-2017 t/m 30-11-2017	2016
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangen premiebijdragen voor risico fonds	-177.349	78.191
Ontvangen waardeoverdrachten voor risico fonds	-5.276	1.018
Betaalde pensioenuitkeringen	-40.306	-56.190
Betaalde/ontvangen herverzekeringen	-44	-40
Betaalde waardeoverdrachten voor risico fonds	-155	-64
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-1.788	-1.977
	-224.918	20.938
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Ontvangen inzake verkopen beleggingen	306.097	259.447
Betaald inzake aankopen beleggingen	-82.093	-280.505
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	744	416
Overige ontvangsten en uitgaven inzake beleggingen	712	1.451
Betaalde kosten van vermogensbeheer	-937	-1.499
	224.523	-20.690
Mutatie liquide middelen	-395	248

(Bedragen x € 1.000)	01-01-2017 t/m 30-11-2017	2016
Samenstelling geldmiddelen		
Liquide middelen per 1 januari	660	412
Mutatie liquide middelen	-395	248
Liquide middelen per 30 november / 31 december	265	660

4 Toelichting behorende bij de jaarrekening

Inleiding

Het doel van Stichting Pensioenfonds “Protector” in liquidatie, statutair gevestigd te Breda (KvK 41151199), was het nu en in de toekomst verstrekken van uitkeringen aan pensioen-gerechtigden ter zake van ouderdom en overlijden; tevens verstrekt het fonds uitkeringen aan arbeidsongeschikte deelnemers. Deze doelstelling was nader uitgewerkt in onder andere de statuten, het pensioenreglement, de uitvoerings-overeenkomst en de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota van Stichting Pensioenfonds “Protector” in liquidatie.

Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving in het bijzonder Richtlijn 610. De bedragen opgenomen in de jaarrekening zijn vermeld in duizenden euro's, tenzij anders is aangegeven. Om over te kunnen gaan tot zo spoedig mogelijke, doch zorgvuldige afronding van de liquidatie van het pensioen-fonds is besloten tot een laatste jaarverslag met een boekjaar over de periode van 1 januari 2017 tot en met 30 november 2017. De Vereffenaars hebben op 25 april 2018 deze laatste jaarrekening opgemaakt.

Discontinuïteit

Als gevolg van het bestuursbesluit van 14 juli 2017 is “Protector” in liquidatie getreden. De collectieve waarde-overdracht heeft per 1 september 2017 plaats gevonden conform de overeenkomst tussen “Protector”, het ExxonMobil OFP, Esso Nederland B.V., ExxonMobil Chemical Holland B.V. en ExxonMobil Financial Services B.V. Per deze datum nam het ExxonMobil OFP alle pensioen verplichtingen van “Protector” over en heeft “Protector” de vermogensbestand-delen in de beleggingsportefeuille overgedragen aan het ExxonMobil OFP. Het fonds maakt gebruik van de toepassing van de continuïteitsveronderstelling op grond van Richtlijn 170 Discontinuïteit en ernstige onzekerheid over continuïteit, paragraaf 104. Hierin wordt gesteld dat de jaarrekening opgesteld kan worden uitgaande van de continuïteits-veronderstelling als de liquidatie zich voltrekt bij volgens een bij oprichting dan wel bij dat besluit bepaald scenario waarin de rechtspersoon naar verwachting aan al zijn verplichtingen

zal voldoen. Het fonds is voornemens in april 2018 te liquideren. Het fonds kan aan al haar verplichtingen voldoen. De gehanteerde grondslagen zijn derhalve niet aangepast ten opzichte van vorig jaar.

De Venture Capital portefeuille kent enkel een kwartaal waardering. De waardering per 30 september 2017 is gebruikt voor de economische overdracht per 1 september 2017. Alle betalingen en ontvangsten gedurende de maand september zijn zoals bepaald in de collectieve waardeoverdracht ten gunste en ten laste van het Nederlands afzonderlijk vermogen in het ExxonMobil OFP geboekt. De liquidatie heeft geen afwaarderingen van activa tot gevolg waar aanpassing van grondslagen voor nodig was.

Algemene grondslagen

Opname van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het fonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde. Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post “nog af te wikkelen transacties”. Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

Verantwoording van baten en lasten

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek vereist dat het bestuur oordelen vormt, schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten.

De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen

worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, indien de herziening alleen voor die periode gevolgen heeft, of in de periode van herziening en toekomstige perioden, indien de herziening gevolgen heeft voor zowel de verslagperiode als toekomstige perioden.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief transactiekosten, provisies, valutakoersverschillen, e.d. worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Specifieke grondslagen

Beleggingen voor risico fonds

Algemeen

De beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde, slechts indien de reële waarde van een beleggingen niet betrouwbaar kan worden vastgesteld, vindt waardering plaats op basis van geamortiseerde kostprijs. Overlopende activa en passiva worden tevens gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. De liquiditeiten vermogensbeheer worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Het verschil tussen reële waarde en nominale waarde is bij deze activa en passiva in het algemeen gering.

Participaties in beleggingspools en -instellingen die gespecialiseerd zijn in een bepaald soort beleggingen worden gerubriceerd en gewaardeerd volgens de grondslagen voor die onderliggende beleggingen (look-through benadering). Bij gemengde beleggingsfondsen wordt aangesloten bij de hoofdcategorie, bepaald op basis van reële waarde.

Vorderingen en schulden uit beleggingen welke samenhangen met een specifieke beleggingscategorie worden onder beleggingsdebiteuren dan wel -crediteuren opgenomen in de betreffende beleggingscategorie.

Reële waarde

De beleggingen van het fonds worden gewaardeerd tegen de reële waarde per balansdatum. Voor de meerderheid van de financiële instrumenten van het fonds kan gebruik worden gemaakt van genoteerde marktprijzen. Bepaalde instrumenten, zoals participaties in beleggingsfondsen worden gewaardeerd door gebruik te maken van de intrinsieke waarde. Het is gebruikelijk en mogelijk om de reële waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. Slechts indien de reële waarde van een beleggingen niet betrouwbaar kan worden vastgesteld, vindt waardering plaats op basis van geamortiseerde kostprijs.

Voor financiële instrumenten zoals beleggingsvorderingen en -schulden geldt dat de boekwaarde de reële waarde benadert als gevolg van het korte termijn karakter van de vorderingen en schulden. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de reële waarde.

Vastgoedbeleggingen

De vorderingen onder de vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd tegen de reële waarde.

Aandelen

Aandelen, waaronder tevens converteerbare obligaties zijn begrepen, worden gewaardeerd tegen reële waarde. Voor beurs genoteerde aandelen is dit de beurswaarde. Voor niet beurs genoteerde participaties in aandelenfondsen is dit de intrinsieke waarde, die de reële waarde van de onderliggende beleggingen representeert.

Vastrentende waarden

Beursgenoteerde vastrentende waarden en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers, verhoogd met de lopende intrest.

Niet aan een beurs genoteerde fondsen zijn gewaardeerd op basis van intrinsieke waarde, die de reële waarde van de onderliggende beleggingen representeert.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Na de eerste verwerking worden vorderingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten) onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, indien sprake is van oninbaarheid.

Overige activa

Onder overige activa worden onder meer liquide middelen opgenomen voor zover dit onmiddellijk opeisbare banktegoeden betreft. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Zij worden onderscheiden van tegoeden in verband met beleggingstransacties. Liquide middelen uit hoofde van beleggingstransacties worden gepresenteerd onder de beleggingen.

Stichtingskapitaal en reserves

De reserves worden met name gevormd door de algemene reserve. De algemene reserve houdt rekening met de financiële positie en de aard en omvang van de risico's die het fonds loopt. De algemene reserve is bedoeld voor het opvangen van de verzekeringstechnische risico's en beleggingsrisico's (waaronder het renterisico). Het fonds heeft een algemene reserve ter grootte van minimaal 25% van de voorziening pensioenverplichtingen berekend op basis van de VPVmax4% (de ondergrens). Het jaarresultaat zal toegevoegd of onttrokken worden aan de algemene reserve zolang het maximum of het minimum niet bereikt is.

Technische voorzieningen voor risico fonds

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds

De voorziening pensioenverplichtingen tot overdrachtsdatum is gelijk aan de contante waarde van:

1. De tijdsevenredig opgebouwde pensioenen;
2. De toekomstige pensioenopbouw van (gewezen) deelnemers met premievrijstelling wegens arbeidsongeschiktheid. Er wordt geen rekening gehouden met de mogelijkheid van revalidatie;

3. De veronderstelde jaarlijkse inflatiecorrectie van 3% tot pensionering voor de (gewezen) deelnemers met premievrijstelling wegens arbeidsongeschiktheid;
4. Het ingegane arbeidsongeschiktheidspensioen.

De voorziening pensioenverplichtingen is berekend op basis van de hieronder vermelde veronderstellingen.

Daarnaast is in de voorziening pensioenverplichtingen de IBNR (Incurred But Not Reported)-voorziening opgenomen. Deze technische voorziening is bedoeld om de schade die in de toekomst ontstaat door voor de balansdatum ingegane arbeidsongeschiktheid te kunnen financieren, ook indien de uitvoeringsovereenkomst met de toegetreden onderneming is beëindigd. De IBNR is gelijk aan de risicopremies voor het arbeidsongeschiktheidsrisico van de laatste drie jaren. De risicopremie bedraagt 12% van de bruto actuariële koopsom ter financiering van de jaarinkoop. Deze risicopremies worden voor de wijziging in de rentetermijnstructuur herrekend.

Rekenrente

De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. Voor 2017 is voor de collectieve waardeoverdracht gebruik gemaakt van de rentetermijnstructuur per 31 augustus 2017.

Overlevingskansen

De in september 2016 door het Koninklijk Actuarieel Genootschap gepubliceerde Prognosetafel AG2016, onder toepassing van de correctiefactoren Mercer 2016 "Hoog" op de sterftekansen uit deze tabel.

Leeftijdsepalng

De leeftijd van iedere verzekerde wordt in jaren en maanden nauwkeurig bepaald.

Betalingswijze

De uitkeringen worden continu betaalbaar verondersteld.

Gehuwdheid of partnerschap

Bij de berekening van de technische voorzieningen voor niet-ingegaan partnerpensioen wordt voor alle (gewezen) deelnemers van gehuwdheidsfrequenties uitgegaan. De gehuwdheidsfrequenties van de AG-tafels GBM/GBV 1985-1990 worden gehanteerd met de aanpassing, dat de gehuwdheidsfrequentie op de standaard pensioendatum op één wordt gesteld.

Bij ingang van het partnerpensioen is de feitelijke burgerlijke staat het uitgangspunt.

Leeftijdsverschil man-vrouw

Aangenomen wordt dat de man steeds 3 jaar ouder is dan de vrouw.

Voorziening voor toekomstige excassokosten

Voor toekomstige excassokosten wordt een voorziening gevormd van 2% van de netto technische voorziening.

Wezenpensioen

Voor wezenpensioen wordt een voorziening gevormd van 5% van de netto technische voorzieningen voor niet-ingegaan partnerpensioen.

Overlijdensuitkering

Voor de eenmalige uitkeringen na overlijden van de deelnemer wordt een voorziening gevormd van 1% van de netto technische voorzieningen voor niet-ingegaan partnerpensioen.

Collectieve uitgaande waardeoverdracht

Het resultaat op de collectieve uitgaande waardeoverdracht is gelijk aan de totale technische voorzieningen per 31 augustus 2017 direct voorafgaande aan de overdracht naar het ExxonMobil OFP.

Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Na de eerste verwerking worden schulden gewaardeerd tegen

geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten).

Dekkingsgraad

De actuele dekkingsgraad van het fonds wordt berekend door op balansdatum het balanstotaal minus de kortlopende schulden te delen op de technische voorzieningen zoals opgenomen in de balans.

Onder het FTK is de beleidsdekkingsgraad leidend voor alle beleidsmaatregelen. De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de dekkingsgraad van de afgelopen 12 maanden en is daarmee minder afhankelijk van dagkoersen dan de actuele dekkingsgraad.

Grondslagen voor de resultaatbepaling

Algemeen

Baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben. De in de staat van baten en lasten opgenomen posten zijn in belangrijke mate gerelateerd aan de in de balans gehanteerde waarderingsgrondslagen voor beleggingen en de voorzieningen pensioenverplichtingen. Zowel gerealiseerde als ongerealiseerde resultaten worden rechtstreeks verantwoord in het resultaat.

Premiebijdragen voor risico fonds (van werkgevers en werknemers)

Onder premiebijdragen van werkgevers en werknemers wordt verstaan de aan derden in rekening gebrachte c.q. te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Met betrekking tot bijstorting/restitutie van de premie is in de uitvoeringsovereenkomst tussen het fonds en de Toegetreden Ondernemingen (TO) hierover het volgende vastgelegd:

De jaarlijkse afrekening wordt bepaald aan de hand van het aanwezige vermogen - voor vaststelling van de afrekening -aan het eind van het boekjaar:

- a) Indien het aanwezige vermogen meer bedraagt dan de premiekortingsgrens dan wordt het overschot ten opzichte van de premiekortingsgrens in mindering gebracht op de reeds betaalde voorschotpremies en eventuele bijstortingen. Indien het overschot hoger is dan de betaalde voorschotpremies is de feitelijke premie nihil en vindt restitutie plaats.
- b) Indien het aanwezige vermogen minder bedraagt dan de premiekortingsgrens, maar meer dan het vereist vermogen, dan is de feitelijke premie gelijk aan de voorschotpremie.
- c) Indien het aanwezige vermogen minder bedraagt dan het vereist vermogen, maar meer dan de ondergrens, dan is de feitelijke premie gelijk aan de voorschotpremie.
- d) Indien het aanwezige vermogen minder bedraagt dan de ondergrens, dan zullen de TO ieders aandeel in het tekort ten opzichte van de ondergrens uiterlijk 3 maanden na afloop van het boekjaar aanvullen. De feitelijke premie is daarmee gelijk aan de voorschotpremie plus alle bijstortingen.

Premiekorting, respectievelijk restitutie zoals bepaald in Artikel 4, lid 15a van de uitvoeringsovereenkomst zal niet plaats vinden indien het Bestuur van mening is dat een dergelijke korting, respectievelijk restitutie in strijd is met de belangen van het fonds. In geval binnen het Bestuur geen eenstemmigheid bestaat over de vraag of van een zodanige situatie al dan niet sprake is, zal advies van het Verantwoordingsorgaan worden gevraagd.

Beleggingsresultaten risico fonds

(In)directe beleggingsresultaten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder de indirecte beleggingsopbrengsten worden verstaan de gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen en valutaresultaten. In de jaarrekening wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde

waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als indirecte beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen. Aankoopkosten zijn verwerkt in de reële waarde van de beleggingen. Verkoopkosten worden verantwoord als onderdeel van de gerealiseerde herwaarderings.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder de directe beleggingsopbrengsten worden verstaan rentebaten en -lasten, dividenden, huuropbrengsten en soortgelijke opbrengsten. Dividend wordt verantwoord op het moment van betaalbaarstelling.

Kosten van vermogensbeheer

Onder kosten van vermogensbeheer worden de externe en de daaraan toegerekende interne kosten verstaan.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen betreffen de aan deelnemers uitgekeerde bedragen inclusief afkopen. De pensioenuitkeringen zijn berekend op actuariële grondslagen en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Mutatie technische voorzieningen voor risico fonds

De mutatie technische voorzieningen voor risico fonds betreft de wijzigingen in de waarde van de technische voorzieningen, onder meer door:

Pensioenopbouw

De pensioenopbouw is de contante waarde van de pensioenaanspraken die toegekend zijn in het boekjaar. Voor 2017 tot 31 augustus 2017.

Toeslagen

Voor boekjaar 2017 is er geen toevoeging voor de toeslagen (2016: De toevoeging voor de toeslagen is gelijk aan de contante waarde van de toegezegde toeslagverlening per 1 januari 2017).

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen worden contant gemaakt tegen de nominale marktrente op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. De interesttoevoeging wordt tegen de rekenrente primo boekjaar berekend over de beginstand en de mutaties gedurende het jaar.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de technische voorzieningen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de pensioenen in de verslagperiode.

Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten

Jaarlijks wordt 2% van de pensioenopbouw en de inkomende waardeoverdrachten toegevoegd aan de technische voorzieningen ten behoeve van de pensioenuitvoeringskosten. Daarnaast valt 2% van de uitkeringen, afkopen en uitgaande waardeoverdrachten vrij uit de technische voorzieningen ten behoeve van pensioenuitvoeringskosten (excassokosten).

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

Hieronder zijn opgenomen de aan het verslagjaar toe te rekenen overdrachtswaarde van de overgenomen respectievelijk overgedragen pensioenaanspraken met betrekking tot de actuariële waarde.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de actuele waarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt hieronder verantwoord. In 2017 is de technische voorzieningen herrekend door de toepassing van de rentetermijnstructuur van 31 augustus 2017.

Wijziging uit hoofde van de collectieve uitgaande waardeoverdracht

In 2016 is het effect van de wijziging van de Prognosetafel en de sterftekansen hieronder verantwoord.

Overige wijzigingen

De onder deze post opgenomen mutaties van de voorziening hebben betrekking op de kanssystemen.

Saldo overdrachten van rechten voor risico fonds

De post saldo overdrachten van rechten bevat het saldo van bedragen uit hoofde van overgenomen dan wel overgedragen pensioenverplichtingen.

Premies herverzekering

Er is een risicoherverzekeringsovereenkomst met Zwitserleven te Amsterdam waarbij door het fonds risico's op basis van stoploss in dekking worden gegeven.

Grondslagen kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld overeenkomstig de directe methode. Alle ontvangsten en uitgaven worden hierbij als zodanig gepresenteerd. Er wordt onderscheid gemaakt tussen kasstromen uit pensioen- en beleggingsactiviteiten.

5 Toelichting op de balans per 30 november 2017 en 31 december 2016

1. Beleggingen voor risico fonds

Verloopoverzicht per beleggingscategorie

(Bedragen x € 1.000)	Vastgoed beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Totaal
Stand per 1 januari 2017	94	1.144.781	1.657.642	2.802.517
Aankopen		1.693	80.400	82.093
Verkopen	-	-165.291	-140.806	-306.097
Overige mutaties	-94	-519	-99	-712
Waardemutaties		21.460	-23.805	-2.345
Stand per 31 augustus 2017		1.002.124	1.573.332	2.575.456
Af: Collectieve waardeoverdracht naar EM OFP				-2.575.456

Alle beleggingen zijn per 1 september 2017 economisch overgedragen aan het EM OFP in lijn met de collectieve waardeoverdracht.

(Bedragen x € 1.000)	Vastgoed beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Totaal
Stand per 1 januari 2016	465	986.859	1.501.050	2.488.374
Aankopen		129.605	150.900	280.505
Verkopen	-	-104.973	-154.474	-259.447
Overige mutaties	-371	-641	-439	-1.451
Waardemutaties		133.931	160.605	294.536
Stand per 31 december 2016	94	1.144.781	1.657.642	2.802.517

De overige mutaties hebben o.a. betrekking op mutaties van kortlopende vorderingen korter van 1 jaar, liquide middelen onder beheer bij de vermogensbeheerder en te vorderen dividend(belasting).

Derivaten binnen de beleggingsfondsen

De vermogensbeheerders mogen onder strikte voorwaarden derivaten gebruiken als dit voor het efficiënt beheer absoluut nodig is. Het bezit van eigenlijke stukken heeft de voorkeur en het gebruik van derivaten dient geminimaliseerd te worden. De portefeuille kan deels beleend worden ('securities lending') tegen storting van een onderpand (geld of waardepapier) met dagelijkse herwaardering, zodat eventueel additioneel onderpand kan worden gevraagd. Het Bestuur heeft de jaarlijkse controle op de securities lending gedelegeerd aan een gespecialiseerde ExxonMobil afdeling. Deze brengt jaarlijks hierover rapport uit aan de voorzitter van het Bestuur. Dit rapport wordt ook besproken in de Beleggingscommissie.

Reële waarde

De waardering van de beleggingen vindt plaats tegen reële waarde. Afgezien van de beleggingsvorderingen en -schulden zijn de beleggingen van het fonds gewaardeerd tegen reële waarde per balansdatum. Het is over het algemeen mogelijk en gebruikelijk om de reële waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de reële waarde.

Voor de meerderheid van de beleggingen van het fonds kan gebruik worden gemaakt van marktnoteringen. Echter, bepaalde beleggingen zijn gewaardeerd door middel van gebruikmaking van waarderingsmodellen en -technieken, inclusief verwijzing naar de huidige reële waarde van vergelijkbare instrumenten.

Het fonds belegt zelf in beleggingsfondsen, maar met het oog op de transparantie inzake de beleggingen is de informatie in deze toelichting gebaseerd op de beleggingen in de portefeuilles van deze beleggingsfondsen ("Look through"). Deze beleggingsfondsen worden gewaardeerd op basis van de intrinsieke waarde (NAV) zoals bepaald door de vermogensbeheerders.

Liquide middelen en kortlopende vorderingen zijn opgenomen onder de genoteerde marktprijzen.

Gehanteerde waarderingsystematiek op basis van Richtlijn 290

(Bedragen x € 1.000)	Genoteerde marktprijzen	Onafhankelijke taxaties	NCW berekeningen	Andere methode (n)	Totaal
Per 31 december 2016					
Vastgoed beleggingen	94	-	-	-	94
Aandelen	1.056.684	-	-	88.097	1.144.781
Vastrentende waarden	1.657.642	-	-	-	1.657.642
Totaal	2.714.420	-	-	88.097	2.802.517

2. Vorderingen en overlopende activa

(Bedragen x € 1.000)	30-11-2017	31-12-2016
Rekening courant onderneming	-	4.917
Vooruitbetaalde kosten	79	-
	79	4.917

De vordering heeft een resterende looptijd korter dan één jaar.

3. Overige activa

(Bedragen x € 1.000)	30-11-2017	31-12-2016
Liquide middelen	265	660

Onder de liquide middelen worden opgenomen die kasmiddelen en tegoeden op bankrekeningen, die onmiddellijk dan wel op korte termijn opeisbaar zijn en niet het karakter van beleggingen hebben.

4. Stichtingskapitaal en reserves

Mutatieoverzicht eigen vermogen

(Bedragen x € 1.000)	Stichtings- kapitaal	Algemene reserve	Totaal
Stand per 1 januari 2017	1	521.425	521.426
Uit bestemming saldo van baten en lasten	-1	-521.425	-521.426
Stand per 30 november 2017	-	-	-

(Bedragen x € 1.000)	Stichtings- kapitaal	Algemene reserve	Totaal
Stand per 1 januari 2016	1	490.118	490.119
Uit bestemming saldo van baten en lasten	31.307	31.307	21.412
Stand per 31 december 2016	1	521.425	521.426

Solvabiliteit

	30-11-2017		31-12-2016	
	x € 1.000	%	x € 1.000	%
Pensioenvermogen	-	-	2.607.128	125,0
Af: technische voorzieningen	-	-	2.085.702	100,0
Eigen vermogen	-	-	521.426	25,0
Af: vereist eigen vermogen	-	-	453.683	21,7
Vrij vermogen	-	-	67.743	3,3
Minimaal vereist eigen vermogen	-	-	86.540	4,1
Actuele dekkingsgraad	-	-		125,0
Beleidsdekkingsgraad	-	-		126,1

De pensioenverplichtingen zijn per 1 september 2017 overgedragen aan EM OFP.

Het verloop van de actuele dekkingsgraad kan als volgt worden gespecificeerd:

<i>(In procenten)</i>	01-01-2017 t/m 30-11-2017	2016
Dekkingsgraad per 1 januari	125,0	125,0
Premie	-5,9	0,7
Uitkeringen	0,7	0,8
Toeslagen	-	-
Verandering van de rentetermijnstructuur	-10,4	-6,8
Rendement op beleggingen	14,6	5,0
Overigen	1,0	0,3
Dekkingsgraad per 31 december	125,0	125,0

5. Technische voorzieningen

Mutatieoverzicht technische voorzieningen

<i>(Bedragen x € 1.000)</i>	2017	2016
Stand per 1 januari	2.085.702	1.960.477
Pensioenopbouw	22.337	28.949
Toeslagen	-	91
Rentetoevoeging	-3.006	-1.159
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-38.580	-56.217
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	-1.261	-1.776
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	7	1.057
Wijziging marktrente	-35.532	178.658
Wijziging uit hoofde van de collectieve uitgaande waardeoverdracht	-2.024.772	-18.841
Overige wijzigingen	-4.895	-5.537
Stand per 30 november / 31 december		2.085.702

Voor een verdere toelichting op de mutaties zie de toelichting op de staat van baten en lasten.

Specificatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds:

	30-11-2017		31-12-2016	
	Aantal	x € 1.000	Aantal	x € 1.000
Deelnemers	-	-	1.505	1.053.203
Gewezen deelnemers	-	-	1.114	159.644
Pensioentrekkenden	-	-	2.380	872.855
	-	-	4.999	2.085.702

De methode voor de berekening van de pensioenverplichtingen is zodanig toegepast dat er geen sprake is van een financieringsachterstand.

Naar hun aard hebben de technische voorzieningen in het algemeen een langlopend karakter.

Korte beschrijving van de pensioenregeling

In de middelloonregeling wordt tegen een fiscaal maximaal opbouwpercentage van 1,875% jaarlijks pensioen opgebouwd over de pensioengrondslag. Deze pensioengrondslag is aan de ene kant begrensd door een maximum pensioengevend salaris van € 103.317 (2016: € 101.519), aan de andere kant is de franchise per 1 januari 2017 verhoogd naar € 13.129 (2016: € 12.953), waardoor een fiscaal maximale pensioenregeling is ingevoerd.

De TO heeft een jaarlijkse toeslagverlening over de opgebouwde pensioenaanspraken voor de actieve deelnemers toegezegd die de stijging van het Consumentenprijsindexcijfer "alle huishoudens" volgt; daartoe wordt door de TO jaarlijks een aanvullende koopsom ter beschikking gesteld aan het fonds. De jaarlijkse toeslagverlening over de pensioenaanspraken van gewezen deelnemers en over de pensioenrechten van degenen met een ingegaan pensioen is ongewijzigd. Er is door de deelnemers aan de nieuwe pensioenregeling met ingang van 1 januari 2015 geen eigen bijdrage verschuldigd aan de regeling.

Toeslagverlening

Toeslagverlening actieven

In de sinds 1 januari 2015 van toepassing zijnde middelloonregeling is de indexatie van de pensioenaanspraken van de actieve deelnemers onvoorwaardelijk en gelijk aan de stijging van het Consumentenprijsindexcijfer "alle huishoudens". Op 1 januari 2017 heeft dit geleid tot een toeslag van 0,07% over de tot 1 januari 2017 opgebouwde aanspraken voor deze groep. De TO hebben de daarvoor benodigde koopsom aan het fonds vóór jaareinde 2016 voldaan.

Toeslagverlening van ingegane en premievrije pensioenen

Per 1 januari 2017 is geen duurtetoeslag toegekend op de ingegane pensioenen en de aanspraken van de "slapers" omdat de index de afgelopen periode uit kwam op -0,01%. De gepensioneerden zijn hierover via de nieuwsbrief van december 2016 en de jaaroverzichten geïnformeerd.

6. Overige schulden en overlopende passiva

(Bedragen x € 1.000)	30-11-2017	31-12-2016
Afdracht loonheffing en premie	-	1.429
Verzekeringsmaatschappij	-	1
Te betalen kosten	30	587
Uitkeringen	-	345
Waardeoverdrachten	-	38
Schuld aan Toegetreden Ondernemingen	-	198.566
Schuld aan EM OFP	314	-
	344	200.966

Alle schulden hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

Risicobeheer en derivaten

Solvabiliteitsrisico

Het fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het fonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Voor het realiseren van deze doelstelling wordt gestreefd naar een toereikende solvabiliteit op basis van de reële waarde van de pensioenverplichtingen.

Het belangrijkste risico voor het fonds betreft het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het fonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten zowel op basis van algemeen geldende normen als ook naar de specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd. Indien de solvabiliteit van het fonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat het fonds de premie voor de onderneming en deelnemers moet verhogen en het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor een eventuele toeslag van opgebouwde pensioenrechten. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen.

In verband met de collectieve waardeoverdracht ultimo augustus 2017 is ultimo november 2017 het wettelijk (minimum) vereist eigen vermogen niet meer van toepassing.

Het surplus op FTK-grondslagen is als volgt:

(Bedragen x € 1.000)	30-11-2017	31-12-2016
Technische voorzieningen	-	2.085.702
Buffers:	-	-
S1 Renterisico	-	37.008
S2 Risico zakelijke waarden	-	307.329
S3 Valutarisico	-	169.329
S4 Grondstoffenrisico	-	-
S5 Kredietrisico	-	142.163
S6 Verzekeringstechnisch risico	-	64.244
S7 Liquiditeitsrisico	-	-
S8 Concentratierisico	-	-
S9 Operationeel risico	-	-
S10 Actief beheerrisico	-	-
Diversificatie effect	-	-266.390
Totaal S (vereiste buffers)	-	453.683
Vereist vermogen (artikel 132 Pensioenwet)	-	2.539.385
Pensioenvermogen (totaal activa - schulden)	-	2.607.128
	-	67.743

Toelichting op 2016: Bij de berekening van de buffers past het fonds de standaardmethode toe. Voor de samenstelling van de beleggingen wordt uitgegaan van de strategische beleggingsmix in de evenwichtssituatie.

Beleid en risicobeheer

Het Bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van bovengenoemde risico's.

Deze beleidsinstrumenten betreffen:

- beleggingsbeleid
- premiebeleid
- herverzekeringsbeleid
- toeslagenbeleid.

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruikgemaakt van ALM-studies. Een ALM-studie is een analyse van de structuur van de pensioenverplichtingen en van verschillende beleggingsstrategieën en de ontwikkeling daarvan in diverse economische scenario's.

Marktrisico's (S1 - S4)

Het marktrisico omvat het renterisico, het prijs(koers)risico en het valutarisico. Marktrisico omvat de mogelijkheden voor winst of verlies en door een verandering van marktfactoren. Marktfactoren kunnen bijvoorbeeld marktprijzen zijn van aandelen, grondstoffen, vastgoed en private equity (prijsrisico), maar ook valutakoersen (valutarisico) of rentes (renterisico).

De strategie van het fonds met betrekking tot het beleggingsrisico wordt bepaald door de beleggingsdoelstellingen. Het marktrisico wordt op dagelijkse basis beheerst in overeenstemming met de aanwezige beleidskaders en richtlijnen. De overall marktposities worden periodiek gerapporteerd aan het Bestuur.

De mate waarin de beleggingsportefeuille van het fonds gevoelig is voor het prijs- en renterisico is in de volgende alinea weergegeven, vervolgens worden de risico's die het fonds loopt nader toegelicht.

S1 Renterisico

Het renterisico is het risico dat de waarden van de vastrentende waarden en de pensioenverplichtingen wijzigen als gevolg van veranderingen in de marktrente.

Na overleg met de sponsors, heeft het Bestuur besloten het risico in het fonds onveranderd te laten door de vastrentende waarden te houden op 60% van de beleggingsmix. Ook de renteafdekking, waarbij de duration van de vastrentende portefeuille in lijn is met de looptijd van de verplichting, wordt gehandhaafd.

De rentegevoeligheid kan worden gemeten door middel van de duration. De duration is de (met de contante waarde van de kasstromen) gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren. De duration geeft aan hoeveel procent bij benadering de reële waarde verandert bij een parallelle verschuiving van de rentecurve met 1 procentpunt. Een hoge duration geeft een hoge gevoeligheid voor veranderingen in de rente weer.

	30-11-2017		31-12-2016	
	Balanswaarde	Duration	Balanswaarde	Duration
	x € 1.000	%	x € 1.000	%
Duration van de vastrentende waarden	-	-	1.657.642	18,1
Duration van de vastrentende waarden in verhouding tot totaal beleggingen	-	-	2.802.517	10,7
Technische voorzieningen	-	-	2.085.702	18,5

De durations zijn per 30 november 2017 niet van toepassing. 2016: Op balansdatum is de duration van de beleggingen korter dan de duration van de verplichtingen. Er is derhalve sprake van een zogenaamde "duration-mismatch". Dit betekent dat bij een rentestijging de waarde van de beleggingen minder snel daalt dan de waarde van de verplichtingen (bij toepassing van de actuele marktrentestructuur), waardoor de dekkingsgraad zal stijgen. Bij een rentedaling zal de waarde van de beleggingen minder snel stijgen dan de waarde van de verplichtingen, waardoor de dekkingsgraad zal dalen.

De samenstelling van de vastrentende waarden naar looptijd is als volgt:

	30-11-2017		31-12-2016	
	x € 1.000	%	x € 1.000	%
Resterende looptijd < 1 jaar	-	-	10.391	0,6
Resterende looptijd > 1 en < 5 jaar	-	-	157.493	9,5
Resterende looptijd > 5 jaar	-	-	1.489.758	89,9
	-	-	1.657.642	100,0

S2 Risico zakelijke waarden

Prijrisico is het risico van waarde wijzigingen door de ontwikkeling van marktprijzen, die wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren. Omdat alle beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde waarbij waarde wijzigingen onmiddellijk in het saldo van baten en lasten worden verwerkt, zijn alle wijzigingen in marktomstandigheden direct zichtbaar in het beleggingsresultaat. Het prijsrisico wordt gemitigeerd door diversificatie van de beleggingen na te streven. Bij de aandelenbeleggingen wordt dan ook in circa 8.000 verschillende aandelen belegd in 46 landen.

Voor de onderstaande specificatie (look through) van de vastgoedbeleggingen naar sector en regio is gebruik gemaakt factsheets. Aan de hand van de factsheets zijn de verdelingen per ultimo boekjaar gepresenteerd van de verdeling van de beleggingen binnen de beleggingsfondsen. Bij de toelichting 1. Beleggingen voor Risico fonds zijn de verdelingen gebaseerd op het niveau van de beleggingsfondsen.

Specificatie vastgoed beleggingen naar sector:

	30-11-2017		31-12-2016	
	x € 1.000	%	x € 1.000	%
Kortlopende vorderingen en liquide middelen	-	-	94	100,0

De vastgoedbeleggingen waren in de loop van 2015 afgebouwd. Het saldo ultimo 2016 bestaat uit nog te ontvangen dividendbelastingen en liquide middelen.

Specificatie vastgoed beleggingen naar regio:

	30-11-2017		31-12-2016	
	x € 1.000	%	x € 1.000	%
Nederland	-	-	94	100,0

Specificatie aandelen naar regio:

	30-11-2017		31-12-2016	
	x € 1.000	%	x € 1.000	%
Europa	-	-	234.972	20,5
Noord-Amerika	-	-	643.115	56,2
Oceanië/Verre Oosten	-	-	217.402	19,0
Overig	-	-	49.292	4,3
	-	-	1.144.781	100,0

S3 Valutarisico

Het totaalbedrag dat niet in euro's is belegd bedraagt ultimo 2016 circa 37,1% van het totaal belegd vermogen. Vreemde valuta komen alleen voor in de categorie aandelen. Er wordt circa 35% in andere valuta dan de euro belegd. Het valutarisico wordt niet afgedekt tenzij het Bestuur daarover anders beslist.

Het fonds belegt zelf in beleggingsfondsen, maar met het oog op de transparantie inzake de beleggingen is de informatie in deze toelichting gebaseerd op de beleggingen in de portefeuilles van deze beleggingsfondsen ("Look through"). Binnen deze fondsen vindt eveneens geen afdekking van het valutarisico plaats.

Voor de onderstaande specificatie (look through) van de beleggingen naar valuta is gebruik gemaakt van factsheets. Aan de hand van de factsheets zijn de verdelingen per ultimo boekjaar gepresenteerd van de verdeling van de beleggingen binnen de beleggingsfondsen. Bij de toelichting 1. Beleggingen voor Risico fonds zijn de verdelingen gebaseerd op het niveau van de beleggingsfondsen.

De vreemde valutapositie is als volgt te specificeren:

	30-11-2017	31-12-2016
US dollar	-	608.021
Britse pond	-	54.226
Japanse yen	-	71.190
Canadese dollar	-	34.803
Zwitserse frank	-	25.585
Australische dollar	-	21.834
Chinese yuan	-	25.131
Zuid-Koreaanse won	-	13.940
Taiwanese dollar	-	11.555
Zweedse kroon	-	8.361
Braziliaanse real	-	7.297
Hong Kong dollar	-	9.615
Indiase roepie	-	7.844
Zuid Afrikaanse rand	-	6.723
Russische roebel	-	4.930
Singapore dollar	-	3.684
Overig	-	125.026
	-	1.039.765

Onder de regel overig zijn overige valuta's (van met name emerging markets) met een kleinere waarde dan € 5 miljoen opgenomen.

S4 Grondstoffenrisico

De grondstofrisico is niet van toepassing en derhalve nihil.

S5 Kredietrisico

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het fonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het fonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst, marktpartijen waarmee Over The Counter (OTC) derivatenposities worden aangegaan en aan bijvoorbeeld herverzekeraars. Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het settlementrisico. Dit heeft betrekking op het risico dat partijen, waarmee het fonds transacties is aangegaan, niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten waardoor het fonds financiële verliezen lijdt.

Beheersing vindt plaats door het stellen van limieten aan tegenpartijen op totaalniveau, dat wil zeggen met inachtneming van alle posities die een tegenpartij heeft jegens het fonds; het vragen van extra zekerheden zoals onderpand en dergelijke bij het uitlenen van effecten. Ter afdekking van het settlementrisico wordt door het fonds enkel belegd in markten waar een voldoende betrouwbaar clearing- en settlementstelsel functioneert.

Voor de onderstaande specificatie (look through) van de vastrentende waarden beleggingen naar sector, regio en kredietwaardigheid is gebruik gemaakt van factsheets. Aan de hand van de factsheets zijn de verdelingen per ultimo boekjaar gepresenteerd van de verdeling van de beleggingen binnen de beleggingsfondsen. Bij de toelichting 1. Beleggingen voor Risico fonds zijn de verdelingen gebaseerd op het niveau van de beleggingsfondsen.

Specificatie vastrentende waarden naar sector:

	30-11-2017		31-12-2016	
	x € 1.000	%	x € 1.000	%
Overheden	-	-	1.322.803	79,7
Financiële instellingen	-	-	219.742	13,3
Handels- en industriële instellingen	-	-	59.373	3,6
Belangen in beleggingsinstellingen	-	-	10.130	0,6
Overige	-	-	45.594	2,8
	-	-	1.657.642	100,0

Specificatie vastrentende waarden naar regio:

	30-11-2017		31-12-2016	
	x € 1.000	%	x € 1.000	%
Europa	-	-	1.486.965	89,7
Noord-Amerika	-	-	59.373	3,6
Oceanië / Verre Oosten	-	-	10.130	0,6
Overige	-	-	101.174	6,1
	-	-	1.657.642	100,0

Ten aanzien van de kredietwaardigheid van de debiteuren van de vastrentende portefeuille kan het volgende overzicht worden gegeven:

	30-11-2017		31-12-2016	
	x € 1.000	%	x € 1.000	%
AAA	-	-	781.992	47,2
AA	-	-	526.916	31,8
A	-	-	88.481	5,3
BBB	-	-	256.475	15,5
BB	-	-	2.173	0,1
Geen rating	-	-	1.605	0,1
	-	-	1.657.642	100,0

De gebruikte rating is de gemiddelde van de beschikbare ratings van Moody's, S&P en Fitch.

De post geen rating heeft betrekking op de cash positie bij het BlackRock Euro Corporate Enhanced Index Fund.

S6 Verzekeringstechnisch risico

De belangrijkste actuariële risico's zijn de risico's van langlevens, overlijden en arbeidsongeschiktheid.

Langlevensrisico

Langlevensrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld wordt verondersteld bij de bepaling van de technische voorziening. Als gevolg hiervan volstaat de opbouw van het pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichting.

Door toepassing van Prognosetafel AG 2016 met adequate correcties voor ervaringssterfte is het langlevensrisico nagenoeg geheel verdisconteerd in de waardering van de pensioenverplichtingen.

Overlijdensrisico

Het overlijdensrisico betekent dat het fonds in geval van overlijden mogelijk een partnerpensioen moet toekennen waarvoor door het fonds geen voorzieningen zijn getroffen. Dit risico kan worden uitgedrukt in risicokapitalen.

Toeslagrisico

Toeslagen kunnen alleen worden toegekend indien en voor zover additionele premies door de werkgevers zijn gestort. Het toeslagrisico is derhalve geen risico voor het fonds.

Overige financiële risico's geen onderdeel van S6

Arbeidsongeschiktheidsrisico

Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het fonds voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij invaliditeit en het toekennen van een arbeidsongeschiktheidspensioen ("schadereserve"). Voor dit risico wordt jaarlijks een risicopremie in rekening gebracht. Het verschil tussen de risicopremie en de werkelijke kosten wordt verwerkt via het resultaat. De actuariële uitgangspunten voor de risicopremie worden periodiek herzien.

De overlijdensrisico's voortvloeiende uit de verzekering van partnerpensioen zijn op stop-loss basis herverzekerd bij Zwitserleven. Een dergelijk contract houdt in dat het fonds het grootste deel van het risico zelf draagt. Alleen als de schade over de contractperiode meer bedraagt dan het eigen behoud, zal Zwitserleven het schadebedrag dat uitstijgt boven het eigen behoud uitkeren. Het eigen behoud wordt vastgesteld als 200% van de premie over de contractperiode bij volledige herverzekering van het overlijdensrisico. Over 2017 zijn er geen claims ingediend.

Het huidige contract is afgesloten voor een periode van 5 jaar en loopt tot en met 31 december 2017.

S7 Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen. Hierdoor kan het fonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen voldoen. Waar de overige risico-componenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. Dit risico wordt beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Er wordt

eveneens rekening gehouden met de directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten zoals premies. Inzake het liquiditeitsrisico wordt vermeld dat het fonds in haar beleggingsportefeuille over voldoende obligaties beschikt die onmiddellijk zonder waardeverlies te gelde kunnen worden gemaakt om eventuele onvoorziene uitstroom van geldmiddelen te financieren.

Bij de bepaling van het vereist vermogen past het fonds het standaardmodel van de DNB toe. In dat model wordt het concentratierisico vooralsnog op nihil gesteld.

S8 Concentratierisico

In het algemeen geldt dat concentratierisico kan optreden als een adequate spreiding van activa en passiva ontbreekt. Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen. Een portefeuille van beleggingen die sterk sectorgebonden is, kan door deze sectorconcentratie een verhoogd risico lopen. Indien aandelen in dezelfde sector worden aangehouden is sprake van een cumulatief concentratierisico.

Bij de bepaling van het vereist vermogen past het fonds het standaardmodel van de DNB toe. In dat model wordt het concentratierisico vooralsnog op nihil gesteld.

S9 Operationeel risico

Operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Dergelijke risico's worden door het fonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering betrokken zijn op gebieden zoals interne organisatie, procedures, processen en controles, kwaliteit geautomatiseerde systemen, enzovoorts. Deze kwaliteitseisen worden periodiek getoetst door het Bestuur en middels de ISAE 3402 en soortgelijke rapportages van de externe partijen.

Aangezien hiermee sprake is van adequate beheersing van de operationele risico's worden door het fonds hiervoor geen buffers aangehouden in de solvabiliteitstoets.

Systeemrisico

Het systeemrisico betreft het risico dat het mondiale financiële systeem (de internationale markten) niet langer naar behoren functioneert waardoor beleggingen van het fonds niet langer verhandelbaar zijn en zelfs, al dan niet tijdelijk, hun waarde kunnen verliezen. Net als voor andere marktpartijen, is dit risico voor het fonds niet beheersbaar.

Specifieke financiële instrumenten (derivaten) en security lending

Derivaten:

Het fonds belegde in fondsen die in derivaten beleggen. Het betreft in alle gevallen een tijdelijke belegging van dividenden, tot aan de eerstvolgende herbalancerings. De exposure voor het fonds is indirect omdat het gaat om beleggingen in fondsen die op hun beurt belegd hebben in index futures.

Principes voor het gebruik van derivaten (met uitzondering van wisselkoers gerelateerde derivaten)

1. Het bezit van eigenlijke stukken (obligaties of aandelen) heeft de voorkeur en het gebruik van derivaten dient geminimaliseerd te worden.
2. Het gebruik van derivaten zal gematigd en voorzichtig moeten zijn in omvang en beperkt tot gebieden waar het economische voordeel duidelijk gedefinieerd is en groter is dan het extra risico dat gelopen wordt.

3. Het gebruik van derivaten dient beperkt te worden tot kosten-effectieve alternatieven voor het kopen of verkopen van onderliggende eigenlijke effecten om het volgende te bereiken:
 - liquiditeit
asset allocatie doelen (inclusief vastrentende duration aanpassing)
 - lagere transactie kosten
minder dure aankoop prijs
weinig kostende risico afdekking van bestaande meetbare transacties
additioneel rendement zonder dat marktvoorspelling nodig is.
4. Speculatief gebruik van derivaten is verboden. Een derivaat wordt geacht speculatief te zijn als het niet een risico afdekt van een bestaande aanwijsbare positie of wanneer het geen substituuat is voor een gewenste fysieke effecten positie. Met een derivaat die gebruikt wordt om een positie af te dekken mag het bedrag van de onderliggende positie niet overstegen worden. Het gebruik van een derivaat met hefboomwerking, waardoor het effect van een prijs- of tariefsverandering op de onderliggende fysieke transactie wordt versterkt, is speculatief en verboden.

Securities Lending:

Het fonds zelf maakt geen gebruik van securities lending. Het fonds belegt wel in beleggingsfondsen waarin securities lending wordt toegepast, dit heeft geen risico voor het fonds en de vaststelling van het vereist eigen vermogen.

S10 Actief beheerrisico

Het actief beheerrisico heeft betrekking op de ruimte om bij de uitvoering van het beleggingsbeleid af te wijken van de strategisch nageleefde portefeuille. De mate van actief beheer is bepaald aan de hand van de tracking error ten opzichte van de voor de portefeuille vastgestelde benchmark.

Verbonden partijen

Identiteit van verbonden partijen

Er is sprake van een relatie tussen het fonds, de toegetreden ondernemingen en hun bestuurders.

Transacties met bestuurders

Inzake de beloning van bestuurders wordt verwezen naar de toelichting op de pensioenuitvoeringskosten. Er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vorderingen op, (voormalige) bestuurders.

Overige transacties met verbonden partijen

Betreffende de uitvoeringsovereenkomst tussen fonds en de toegetreden ondernemingen met betrekking tot de financiering van de aanspraken en de uitvoering van de regeling wordt verwezen naar de uitvoeringsovereenkomst. Esso Nederland B.V. bracht het fonds jaarlijks kosten in rekening voor de uitvoering van de regeling. Vanaf 2016 is besloten om geen kosten aan het fonds door te berekenen, omdat Esso Nederland B.V. de BTW over de kosten wel kan terugvorderen en het fonds niet.

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Geen verplichtingen niet in de balans

Per balansdatum zijn er geen verplichtingen die niet in de balans zijn opgenomen.

Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn na de balansdatum geen gebeurtenissen geweest van dien aard dat een wezenlijk ander beeld zou ontstaan van de financiële positie per einde 30 november 2017 dan op grond van deze jaarrekening kan worden verkregen.

Per 13 april 2018 is de rekeningcourant met EM OFP afgelost. Per datum 13 april 2018 is het banksaldo van fonds nihil en is de bankrekening van het fonds opgeheven.

Na de datum van vaststelling van dit jaarverslag zullen de Vereffenaars bij DNB het verzoek tot beëindiging van het toezicht indienen. Na het inwilligen van dat verzoek door DNB zullen de Vereffenaars overgaan tot het uitschrijven van "Protector" bij de Kamer van Koophandel.

6 Toelichting op de staat van baten en lasten

7. Premiebijdragen risico pensioenfonds (van werkgevers en werknemers)

(Bedragen x € 1.000)	01-01-2017	2016
	t/m 30-11-2017	
Bijdragen werkgevers	6.100	5.400
Koopsommen werkgevers (optrek tot kostendekkende premie)	-	30.564
Koopsommen werkgevers (toeslagen)	-	940
Overige premies werkgever	10.200	112.545
Restitutie overige premies werkgevers	-	-229.130
	16.300	-79.681

Onder de overige premies is opgenomen de voorschotpremie voor het jaar 2017 ad € 6,1 miljoen en een aanvullende premie van € 10,2 miljoen ter voorbereiding van de waardeoverdracht naar EM OFP. In 2016 was onder de overige premies opgenomen de premie die door de Toegetreden Ondernemingen is betaald voor de aanvulling van het tekort van het vermogen ten opzichte van de ondergrens (125,0%) waar eind september 2015 sprake van was.

De kostendekkende en feitelijke premie volgens artikel 130 van de Pensioenwet zijn als volgt:

(Bedragen x € 1.000)	01-01-2017	2016
	t/m 30-11-2017	
Kostendekkende premie (ex post)	27.100	35.834
Kostendekkende premie (ex ante)	26.889	64.100
Feitelijke premie na restitutie	16.300	-79.681
Feitelijke premie vóór restitutie	16.300	36.904

Voor 2017 is sprake van premiekorting. Dit is onder de volgende voorwaarden toegestaan:

- De beleidsdekkingsgraad ligt boven het Vereist Eigen Vermogen.
- De voorwaardelijke toeslagen kunnen naar verwachting ook in de toekomst worden verleend volgens de ambitie.
- Er zijn de laatste 10 jaar geen kortingen geweest, waarmee aan de eis van het compenseren van eventuele kortingen van de laatste 10 jaar ook is voldaan.

Het fonds voldoet aan deze voorwaarden.

De samenstelling van de kostendekkende premie ex-post is als volgt:

(Bedragen x € 1.000)	01-01-2017	
	t/m 30-11-2017	2016
a1: Nominaal pensioen inkoop op marktwaarde per 1-1	21.464	27.818
a2: Toeslag surplusregeling voor deelnemers per 31-12 op marktwaarde	-	694
b1: Opslag van excassokosten	384	510
b2: Opslag voor directe kosten	489	652
c: Bijdrage aan voorwaardelijke onderdelen	-	-20
d: Solvabiliteitsopslag (Vereist Eigen Vermogen nFTK)	4.763	6.180
	27.100	35.834

De samenstelling van de kostendekkende premie ex-ante is als volgt:

(Bedragen x € 1.000)	01-01-2017	
	t/m 30-11-2017	2016
a1: Nominaal pensioen inkoop op marktwaarde per 1-1	21.333	28.100
a2: Toeslag surplusregeling voor deelnemers per 31-12 op marktwaarde	-	11.700
b1: Opslag van excassokosten	367	700
b2: Opslag voor directe kosten	458	900
c: Bijdrage aan voorwaardelijke onderdelen	-	14.000
d: Solvabiliteitsopslag (Vereist Eigen Vermogen nFTK)	4.731	8.700
	26.889	64.100

8. Beleggingsresultaten risico fonds

01-01-2017 t/m 30-11-2017 (Bedragen x € 1.000)	Directe beleggings- opbrengsten	Indirecte beleggings- opbrengsten	Kosten van vermogensbeheer	Totaal
Aandelen	552	21.460	-500	21.512
Vastrentende waarden	-	-23.805	-505	-24.310
Overige opbrengsten/lasten	192	-	68	260
	744	-2.345	-937	-2.538

2016 (Bedragen x € 1.000)	Directe beleggings- opbrengsten	Indirecte beleggings- opbrengsten	Kosten van vermogensbeheer	Totaal
Aandelen	289	133.931	-774	133.446
Vastrentende waarden	-	160.605	-801	159.804
Overige opbrengsten/lasten	127	-	76	203
	416	294.536	-1.499	293.453

Onder de kosten van vermogensbeheer zijn opgenomen de kosten die betaald worden aan de vermogensbeheerders en custodian BlackRock, Horsley Bridge en Northern Trust. Blackrock en Northern Trust worden internationaal gebruikt door meerdere pensioenfondsen van ExxonMobil; de kosten structuur is hierop aangepast.

Transactiekosten zijn die kosten die gemaakt moeten worden voor de aan- en verkoop van beleggingsstukken (aandelen, obligaties). Deze kosten zijn onderdeel van de kostprijs van beleggingsstukken. Bij beleggingen in indexfondsen worden de individuele transactiekosten per aan- en verkoop van aandelen binnen een bepaalde index, niet individueel gerapporteerd aan aandeelhouders van een beleggingsindex. Omdat het fonds belegt in circa 65 indexfondsen die op hun beurt weer belegd zijn in aandelen van circa 8000 ondernemingen, zijn de onderliggende transactiekosten niet apart herleidbaar. Hierin speelt mee dat de gebruikte indexfondsen door wereldwijde aandeelhouders gebruikt worden en het individueel aandeelhouderschap op dagelijkse basis varieert.

9. Pensioenuitkeringen

(Bedragen x € 1.000)	01-01-2017 t/m 30-11-2017	2016
(Tijdelijke) ouderdomspensioenen	30.503	44.494
Partnerpensioenen	7.486	11.007
Wezenpensioenen	74	116
Arbeidsongeschiktheidsuitkering	442	711
Afkopen	27	28
	38.532	56.356

De post afkopen betreft de afkoop van pensioenen die lager zijn dan €467,89 (2016: €465,94) per jaar overeenkomstig de Pensioenwet (artikel 66).

10. Pensioenuitvoeringskosten

(Bedragen x € 1.000)	01-01-2017 t/m 30-11-2017	2016
Administratiekosten	703	1.033
Accountantskosten	87	92
Actuariskosten	228	305
Overige kosten	133	329
	1.151	1.759
	1.759	1.788

Ingevolge artikel 382a Titel 9 Boek 2 Burgerlijk Wetboek kan gemeld worden dat de honoraria aan PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. alleen van toepassing is voor de controle van de jaarrekening. Er zijn geen honoraria voor andere controle-opdrachten, adviesdiensten of andere niet-controlediensten geweest.

Honoraria onafhankelijke accountant

(Bedragen x € 1.000)	Accountant	Overig netwerk	Totaal
2017			
Controle van de jaarrekening	87	-	87
Andere controlewerkzaamheden	-	-	-
Fiscale advisering	-	-	-
Andere niet-controle diensten	-	-	-
	87	-	87

(Bedragen x € 1.000)	Accountant	Overig netwerk	Totaal
2016			
Controle van de jaarrekening	92	-	92
Andere controlewerkzaamheden	-	-	-
Fiscale advisering	-	-	-
Andere niet-controle diensten	-	-	-
	92	-	92

Personeelsleden en bezoldiging

Het fonds heeft geen personeel in dienst. De beheersactiviteiten worden op basis van een uitvoeringsovereenkomst verricht door personeel in dienst van uitvoeringsorganisatie dan wel vermogensbeheerder. De bestuursleden van Stichting Pensioen-fonds "Protector" hebben in 2017 geen bezoldiging ontvangen.

11. Mutatie technische voorzieningen voor risico fonds

(Bedragen x € 1.000)	01-01-2017 t/m 30-11-2017	2016
Pensioenopbouw	22.337	28.949
Toeslagen	-	91
Rentetoevoeging	-3.006	-1.159
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-38.580	-56.217
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	-1.261	-1.776
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	7	1.057
Wijziging marktrente	-35.532	178.658
Wijziging uit hoofde van de collectieve uitgaande waardeoverdracht	-2.024.772	-18.841
Overige wijzigingen	-4.895	-5.537
	-2.085.702	125.225

Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen het effect op de voorziening pensioenverplichtingen uit hoofde van de in het verslagjaar opgebouwde nominale pensioenrechten.

Toeslagen

De pensioenrechten van pensioengerechtigden en de pensioenaanspraken van gewezen deelnemers kunnen jaarlijks voorwaardelijk worden verhoogd overeenkomstig de bepalingen van de pensioenreglementen van het fonds. Een besluit tot indexatie kan jaarlijks worden genomen door het Bestuur, indien de kosten van de indexering via een aanvullende premie door de TO zijn voldaan.

De pensioenrechten en de pensioenaanspraken kunnen jaarlijks per 1 januari worden verhoogd met maximaal 90% van de procentuele stijging van het afgeleide prijsindexcijfer over de periode van een jaar eindigende op 30 september voorafgaand en

wordt afgerond op twee decimalen, met dien verstande dat het percentage maximaal gelijk is aan het percentage waarmee de algemene lonen bij de werkgever zijn gestegen in het voorafgaande kalenderjaar. Het Bestuur beslist evenwel jaarlijks in hoeverre pensioenrechten en pensioenaanspraken worden aangepast. Voor deze voorwaardelijke toeslagverlening is geen reserve gevormd. De premie voor de toeslagverlening in een jaar wordt voor 1 januari in dat jaar door de TO betaald.

Rentetoevoeging

De voorziening pensioenverplichtingen is in het boekjaar opgerent met -0,217% (2016: -0,060%). Dit is de éénjaarsrente uit de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur per 31 december 2016 (2016: 31 december 2015). In 2017 is uitgegaan van acht maanden aangroei.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen

In de voorziening pensioenverplichtingen is een voorziening opgenomen ter dekking van toekomstige excassokosten. Een deel van deze voorziening valt vrij door het doen van uitkeringen in het boekjaar.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening pensioenverplichtingen is het saldo van overgedragen pensioenverplichtingen (uitgaande waardeoverdrachten) en overgenomen pensioenverplichtingen (inkomende waardeoverdrachten).

Wijziging marktrente

Het verloop van de voorziening pensioenverplichtingen is gebaseerd op de rentetermijnstructuur per 31 december 2016. Per overdrachtsdatum (2016: ultimo boekjaar) vindt een omrekening plaats naar de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur per 31 augustus 2017 (2016: 31 december 2016). Het effect van deze omrekening is onder deze post verantwoord.

Wijziging uit hoofde van de collectieve uitgaande waardeoverdracht

De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening pensioenverplichtingen heeft betrekking op de overdracht van de pensioenverplichtingen naar EM OFP.

Overige wijzigingen

(Bedragen x € 1.000)	01-01-2017 t/m 30-11-2017	2016
Resultaat op sterfte	-1.960	464
Resultaat op arbeidsongeschiktheid	-1.587	-3.770
Resultaat op mutaties	-1.348	-2.231
	-4.895	-5.537

Het resultaat op sterfte wordt veroorzaakt doordat er in 2017 meer (gewezen) deelnemers zijn overleden dan verwacht op grond van de overlevingsgrondslagen, dit heeft geleid tot een verzwaring van de technische voorzieningen.

Het resultaat op arbeidsongeschiktheid is veroorzaakt door mutaties in 2017 op arbeidsongeschiktheiden, door de vrijval van de IBNR en door de vrijval van de invaliditeitsreserve.

Onder het resultaat op mutaties is het effect opgenomen van individuele keuzes van de deelnemers bij pensionering en overige mutaties die doorgevoerd zijn in de pensioenadministratie.

12. Saldo overdrachten van rechten risico pensioenfonds

(Bedragen x € 1.000)	01-01-2017 t/m 30-11-2017	2016
Inkomende waardeoverdrachten individueel	159	980
Uitgaande waardeoverdrachten individueel	-155	-64
Uitgaande waardeoverdracht collectief	-2.579.427	-
Uitgaande waardeoverdracht collectief liquidatiesaldo	-1.741	-
	-2.581.164	916

De inkomende en de uitgaande waardeoverdrachten individueel betreffen de ontvangst van of betaling aan pensioenfonds of pensioenverzekeraar van respectievelijk de vorige of nieuwe werkgever van de contante waarde van premievrije pensioen-aanspraken van deelnemers die tot de ontslagdatum zijn opgebouwd. De ontvangen koopsommen worden aangewend voor de inkoop van extra dienstjaren.

De uitgaande waardeoverdracht collectief heeft betrekking op de overdracht van de waarden aan EM OFP per 1 september 2017.

Bij de overdracht naar EM OFP heeft het fonds € 2 miljoen gekregen om alle kosten tot einde van de liquidatie van het fonds te kunnen voldoen. Het overschot van het hiervoor genoemd bedrag komt ten gunste van EM OFP en zijn hier onder uitgaande waardeoverdracht collectief liquidatiesaldo verantwoord.

Wijziging technische voorziening inzake overdracht van rechten individueel:

(Bedragen x € 1.000)	01-01-2017 t/m 30-11-2017	2016
Toevoeging aan de technische voorzieningen	178	1.132
Ottrekking aan de technische voorzieningen	-171	-75
	7	1.057

Het resultaat op de waardeoverdrachten individueel is als volgt:

(Bedragen x € 1.000)	01-01-2017 t/m 30-11-2017	2016
Overgenomen pensioenverplichting	-19	-152
Overgedragen pensioenverplichting	16	11
	-3	-141

13. Herverzekeringen

(Bedragen x € 1.000)	01-01-2017	2016
	t/m 30-11-2017	
Premies stoploss	43	41

Belastingen

De activiteiten van het fonds zijn vrijgesteld van belastingheffing in het kader van de vennootschapsbelasting.

Bestemming saldo van baten en lasten

Reglementaire bepalingen omtrent de resultaatbepalingen

Bepaling overschot/tekort

In de uitvoeringsovereenkomst tussen het fonds en de Toegetreden Ondernemingen is hierover het volgende vastgelegd:

De jaarlijkse afrekening wordt bepaald aan de hand van het aanwezige vermogen - voor vaststelling van de afrekening -aan het eind van het boekjaar:

- Indien het aanwezige vermogen meer bedraagt dan de premiekortinggrens dan wordt het overschot ten opzichte van de premiekortinggrens in mindering gebracht op de reeds betaalde voorschotpremies en eventuele bijstortingen. Indien het overschot hoger is dan de betaalde voorschotpremies is de feitelijke premie nihil en vindt restitutie plaats.
- Indien het aanwezige vermogen minder bedraagt dan de premiekortinggrens, maar meer dan het vereist vermogen, dan is de feitelijke premie gelijk aan de voorschotpremie.
- Indien het aanwezige vermogen minder bedraagt dan het vereist vermogen, maar meer dan de ondergrens, dan is de feitelijke premie gelijk aan de voorschotpremie.
- Indien het aanwezige vermogen minder bedraagt dan de ondergrens, dan zullen de TO ieders aandeel in het tekort ten opzichte van de ondergrens uiterlijk 3 maanden na afloop van het boekjaar aanvullen. De feitelijke premie is daarmee gelijk aan de voorschotpremie plus alle bijstortingen.

Premiekorting, respectievelijk restitutie zoals bepaald in Artikel 4, lid 15a van de uitvoeringsovereenkomst zal niet plaats vinden indien het Bestuur van mening is dat een dergelijke korting, respectievelijk restitutie in strijd is met de belangen van het fonds.

Resultaatverdeling

Het resultaat over 2017 ad € -521.426 is onttrokken aan de algemene reserve.

Volgens de Overeenkomst van de collectieve waardeoverdracht was er € 2 miljoen achtergebleven in "Protector" om de kosten van de collectieve waardeoverdracht en liquidatie te betalen. Volgens artikel 19 lid 4 van de statuten en de Overeenkomst komt het eventuele overschot hiervan toe aan de Toegetreden Ondernemingen. Het overschot is vastgesteld op € 1,741 miljoen. De Toegetreden Ondernemingen hebben "Protector" geïnformeerd dat dit overschot gestort mag worden naar het Nederlands Afzonderlijk Vermogen van het ExxonMobil OFP.

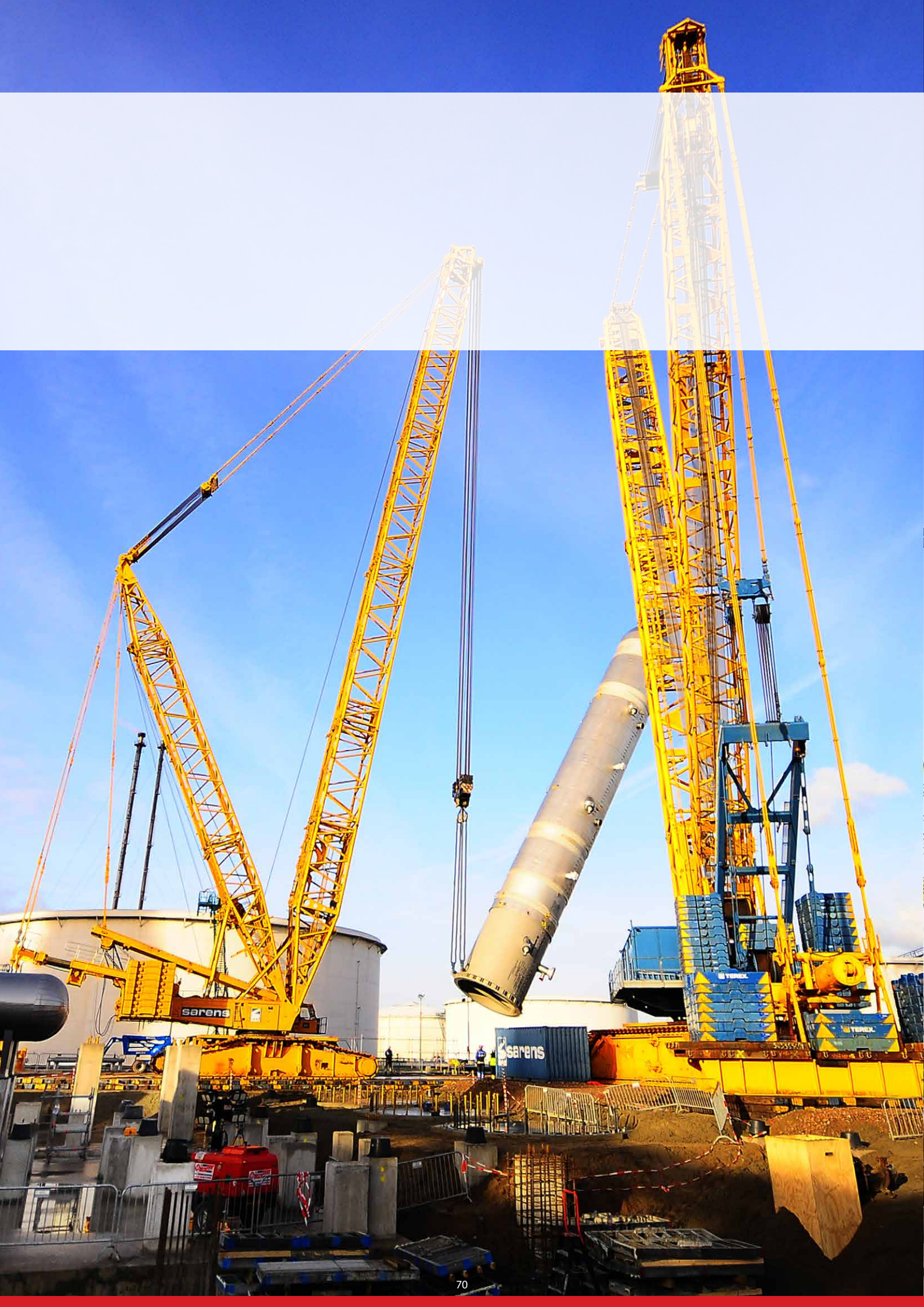
Vaststelling van de jaarrekening door de Vereffenaars

De Vereffenaars van Stichting Pensioenfonds "Protector" in liquidatie hebben de jaarrekening 2017 vastgesteld in de vergadering van 16 april 2018.

Breda, 25 april 2018

Stichting Pensioenfonds "Protector" in liquidatie
De Vereffenaars

A.J. van der Linden	Voorzitter
P.J.C. Mertens	Vice-voorzitter
A.J.M. Ahsmann	
P. Huisman	
P.G. de Jonge	
J.J.M. Muffels	
G.M.W. Shultz-Sibbel	
P. Weijel	

Protector

PENSIOENFONDS MEDEWERKERS EXXONMOBIL NEDERLAND

Overige gegevens

Overige gegevens

1 Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds "Protector" in liquidatie te Breda is aan Mercer (Nederland) B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2017.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds "Protector" in liquidatie, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds. Omdat Mercer (Nederland) B.V. beschikt over een door de toezichthouder goedgekeurde gedragscode, is het toegestaan dat andere actuarissen en deskundigen aangesloten bij Mercer (Nederland) B.V. wel andere werkzaamheden verrichten voor het pensioenfonds.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 4.050.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 405.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basis-

gegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- De technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld;
- De kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- Het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen is, gezien het ontbreken van tot de balansdatum aangegane verplichtingen, achterwege gebleven.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Ik heb geconstateerd dat de verplichtingen van Stichting Pensioenfonds "Protector" in liquidatie per 1 september 2017 zijn overgedragen aan ExxonMobil OFP onder betaling van een koopsom. De technische voorzieningen zijn direct voor het moment van collectieve waardeoverdracht, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld.

Vaststelling van de technische voorzieningen op de balansdatum is, gezien de afwezigheid van verplichtingen aangegaan tot balansdatum, achterwege gebleven.

Mijn oordeel over de vermogenspositie is, gezien het ontbreken van tot de balansdatum aangegane verplichtingen, achterwege gebleven.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, voor zover van toepassing in verband met de afwezigheid van verplichtingen aangegaan tot balansdatum.

In de statuten van Stichting Pensioenfonds "Protector" in liquidatie is bepaald dat indien er een batig saldo na de vereffening van het fonds overblijft, de vereffenaars het saldo ter beschikking stellen aan de Toegetreden Ondernemingen. Aan het einde van de vereffening was 1.741 duizend euro eigen vermogen aanwezig, dat is overgedragen aan ExxonMobil OFP. Dit batig saldo is hierdoor indirect in mindering gebracht op de aanvullende koopsom die de Toegetreden Ondernemingen moeten betalen om de financiële positie van ExxonMobil OFP op orde te brengen. Mijns inziens is hierdoor gehandeld in overeenstemming met de statuten van het fonds.

De technische voorzieningen vóór collectieve waardeoverdracht zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld.

Amstelveen, 25 april 2018

Drs. E.L. van den Doel AAG
verbonden aan Mercer (Nederland) B.V.

2 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de vereffenaars van Stichting Pensioenfonds "Protector" in liquidatie

Verklaring over de jaarrekening voor de periode van 1 januari 2017 tot en met 30 november 2017

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening van Stichting Pensioenfonds "Protector" in liquidatie een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van stichting Pensioenfonds "Protector" in liquidatie op 30 november 2017 en van het saldo van baten en lasten voor de periode van 1 januari 2017 tot en met 30 november 2017 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).

Wat we hebben gecontroleerd

Wij hebben de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening voor de periode van 1 januari 2017 tot en met 30 november 2017 Stichting Pensioenfonds "Protector" in liquidatie te Breda ('de stichting') gecontroleerd.

De jaarrekening bestaat uit:

- De balans per 30 november 2017;
- De staat van baten en lasten voor de periode van 1 januari 2017 tot en met 30 november 2017; en
- De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

Het stelsel voor financiële verslaggeving dat is gebruikt voor het opmaken van de jaarrekening is Titel 9 Boek 2 BW.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de paragraaf 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Onafhankelijkheid

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds "Protector" in liquidatie zoals vereist in de Wet toezicht accountants-organisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assuranceopdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Benadrukking van beëindiging van de stichting

Wij vestigen de aandacht op paragraaf 'Discontinuïteit' zoals opgenomen in de toelichting bij de jaarrekening op pagina 40 van de jaarrekening, waarin uiteengezet is dat op basis van een bestuursbesluit van 14 juli 2017 de stichting in liquidatie is getreden, collectieve waardeoverdracht per 1 september 2017 heeft plaatsgevonden, de stichting naar verwachting in 2018 wordt geliquideerd en dat de vereffenaars verwachten aan alle verplichtingen te kunnen voldoen. Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- Het bestuursverslag;
- De overige gegevens;
- Bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- Met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- Alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De vereffenaars zijn verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het vereffenaarsverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening en de accountantscontrole

Verantwoordelijkheden van de vereffenaars voor de jaarrekening

De vereffenaars zijn verantwoordelijk voor:

- Het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW; en
- Een zodanige interne beheersing die de vereffenaars noodzakelijk achten om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moeten de vereffenaars afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van het genoemde verslaggevingsstelsel moeten de vereffenaars de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de vereffenaars het voornemen hebben om de stichting te liquideren of de bedrijfs-

activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. De vereffenaars moeten gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Ons controleoordeel beoogt een redelijke mate van zekerheid te geven dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat. Een redelijke mate van zekerheid is een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Amsterdam, 25 april 2018
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Origineel getekend door
drs. H.C. van der Rijst RA

Bijlage bij onze controleverklaring over de jaarrekening 2016 van Stichting Pensioenfonds "Protector"

Bijlage bij onze controleverklaring over de jaarrekening voor de periode van 1 januari 2017 tot en met 30 november 2017 van Stichting Pensioenfonds "Protector" in liquidatie
In aanvulling op wat is vermeld in onze controleverklaring hebben wij in deze bijlage onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening nader uiteengezet en toegelicht wat een controle inhoudt.

De verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle van de jaarrekening

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze doelstelling is om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening vrij van materiële afwijkingen als gevolg van fouten of fraude is. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting.

- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de vereffenaars en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door de vereffenaars gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen en het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de vereffenaars onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

PENSIOENFONDS MEDEWERKERS EXXONMOBIL NEDERLAND

1 Verloopstaat deelnemers

	2017		2016	
	Aantal	Aantal	Aantal	Aantal
Deelnemers				
Stand vorig boekjaar		1.505		1.494
Nieuwe toetredingen	35		77	
Ingang pensioen	-20		-39	
Overlijden	-4		-4	
Ontslag met premievrije aanspraak	-12		-23	
Waardeoverdracht naar EM OFP	-1.504		-	
		-1.505		11
Stand einde 30-11-2017 / 31-12-2016		-		1.505
Gewezen deelnemers				
Stand vorig boekjaar		1.114		1.130
Ingang pensioen	-40		-45	
Overlijden	-1		-1	
Ontslag met premievrije aanspraak	12		23	
Waardeoverdrachten	-3		-4	
Overige oorzaken	-3		11	
Waardeoverdracht naar EM OFP	-1.079			
		-1.114		-16
Stand einde 30-11-2017 / 31-12-2016		-		1.114
Pensioentrekkenden				
Stand vorig boekjaar		2.380		2.333
Ingang ouderdomspensioen	60		84	
Overlijden	-65		-86	
Afkopen	-		-6	
Toekenning nabestaanden pensioen	37		47	
Beëindiging wezenpensioen	-		-2	
Overige oorzaken	-10		10	
Waardeoverdracht naar EM OFP	-2.402			
		-2.380		47
Stand einde 30-11-2017 / 31-12-2016		-		2.380
		-		4.999

Stichting Pensioenfonds "Protector"

Administrateur: Syntrus Achmea Pensioenbeheer N.V.

Postbus 90170

5000 LM Tilburg

Telefoon: (013) 462 2356

E-mail: pensioenfonds_protector@achmea.nl

Internet: www.pensioenfondsprotector.nl